160295
ЎзССР Давлат китоб палатаси

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

15 февраль, чоршанба, 1995 йил
Сотувда эркин нархда. № 33 (1035)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

1994 ЙИЛДА ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТЛАРНИНГ АМАЛГА ОШИРИЛИШИ ВА УЛАРНИ ЯНАДА ЧУҚУРЛАШТИРИШНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Вазирлар Маҳкамаси қайд этадики, 1994 йилда иқтисодиётда ва ижтимоий соҳада қайта ўзгартиришлар чуқурлашди, бозор сари қаратилган йўл аниқ белгилаб олинди, бозор муносабатларининг конституцион-ҳуқуқий ва ташкилий асослари яратилди.

Кўп укладли иқтисодиёт шаклланмоқда, товарлар, меҳнат, сармоя ва қимматли қоғозлар бозори фаолият кўрсата бошлади. Республика барча корхоналарининг 67 фоизи, ишлаб чиқарилган ижтимоий маҳсулот ва халқ хўжалигида иш билан банд бўлган ходимларнинг салкам ярми нодавлат секторнинг улушига тўғри келади.

1994 йил 1 июлдан миллий валютанинг жорий этилиши республикани яқин йилларда ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг стратегиясини белгилаб берди. Миллий валюта курсининг барқарорлигини таъминлаш мақсадида махсус дастурлар ишлаб чиқилган ва амалга оширилмоқда.

Давлатнинг молия-кредит билан қўллаб-қувватлаши натижасида ёқилғи-энергетика, енгил ва озиқ-овқат саноати барқарор ривожланди. Базавий тармоқларни ривожлантириш учун республиканинг ва чет эл инвестиция компаниялари ҳамда банклари валюта маблағларининг салмоқли қисми йўналтирилди.

Нархлар эркинлаштирилиши шароитида йил охирига келиб инфляциянинг ўртача ойлик даражаси икки баравар камайди. Республика йиғма бюджетининг тақчиллиги ялпи ички маҳсулотнинг 3,3 фоизини ташкил этди. Нақд пул эмиссияси кескин қисқарди.

Иқтисодиёт тузилмасида ижобий ўзгаришлар юз берди. Пировард истеъмолга тайёр маҳсулот салмоғи 28,8 фоиздан 33,2 фоизга ўсди. Ўзимизда дон етиштириш ва нефть ишлаб чиқаришнинг кўпайиши ҳисобига озиқ-овқат ва энергетика мустақиллиги сезиларли даражада ошди. Четдан келтирилаётган дон, гўшт ва сут 1991 йилдагига нисбатан сезиларли даражада қисқарди.

Ташқи иқтисодий алоқалар мустаҳкамланди. Ялпи ташқи савдо оборти 1993 йилдагига нисбатан 5,5 фоизга ўсди. МДҲ мамлакатлари билан иқтисодий алоқаларда сифат жиҳатидан янги ривожланишга ва улар билан ўзаро савдода биринчи марта ижобий сальдога эришилди.

Аҳолини ижтимоий қўллаб-қувватлашнинг принципиал жиҳатдан янги тизми шаклланмоқда, унинг аниқ мўлжалли йўналиши кучайди, болаларга ягона нафақа жорий этилди. Истеъмол бозорини озиқ-овқат маҳсулотлари ва товарларнинг энг муҳим турлари билан таъминлаш бўйича чора-тадбирлар мажмуи амалга оширилди, уларнинг кафолатли захирасини яратиш тартиби амалга оширилмоқда.

Шу билан бирга айрим соҳаларда ислоҳотлар жараёни миқдорий жиҳатлар билан чекланиб қолиб, расмиятчилик билан амалга оширилмоқда. Уюшмалар, корпорациялар ва ҳокимликларнинг айрим раҳбарлари давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш жараёнлари зарур даражада ривожлантирилиши ва чуқурлаштирилишини, тадбиркорлик фаол қўллаб-қувватланишини, хусусий сектор шаклланиши ва республика иқтисодиётини мустаҳкамлашда унинг аҳамиятини оширишни таъминламаяптилар. Улар вужудга келган таркибий номутаносибликни бартараф этишга, хўжалик юритиш механизмини ўзгартиришга, замонавий рақобатга бардошли маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кенгайтиришга етарлича эътибор бермаяптилар.

Бозор инфрастурктураси, кўчмас мулк ва қимматли қоғозлар бозори зарур даражада ривожланмади, бу ҳол айниқса Фарғона, Хоразм ва Қашқадарё вилоятларида кузатилди.

Қишлоқ хўжалигида мулкчиликнинг янги шакллари қарор топиши чинакамига таъминланмаяпти, бу соҳада ислоҳотларни чуқурлаштириш, хусусийлаштириш, бозор инфраструктурасини шакллантириш, қишлоқ аҳолисининг меҳнатга лаёқатли иш билан банд бўлмаган ортиқча қисмини иш билан таъминлайдиган кичик ва хусусий корхоналарни ривожлантириш бўйича аниқ чора-тадбирлар кўрилмаяпти.

Вазирлар Маҳкамаси Қарор қилади:

1. Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосарлари, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимлари, вазирликлар, идоралар, уюшмалар, корпорацияларнинг раҳбарлари 1994 йилда амалга оширилган иқтисодий ислоҳотларнинг якунларини, йўл қўйилган камчиликларнинг сабабларини пухта таҳлил қилсинлар ва уларни бартараф этиш юзасидан аниқ тадбирларни белгиласинлар ва амалга оширсинлар.

2. Хусусийлаштириш жараёнларини чуқурлаштириш, иқтисодий ва молиявий барқарорликни таъминлаш, миллий валютани мустаҳкамлаш, 1996 йилда республиканинг текис суръатда ривожланиши учун мустаҳкам асослар яратиш 1995 йилнинг бош вазифалари деб ҳисоблансин.

1995 йилда Ўзбекистон Республикасида иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштиришнинг устиворликлари ва асосий йўналишлари тасдиқлансин.

Вазирлар Маҳкамаси бўлимлари, вазирликлар, идоралар, корпорациялар, концернлар, уюшмалар, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари юқорида қайд этилган тадбирларнинг сўзсиз амалга оширлишини таъминласинлар.

3. Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитаси манфаатдор вазирликлар ва идоралар билан биргаликда шу йилнинг 15 мартига қадар:

Фонд биржаларининг минтақалараро бўлимларини очиш ва уларни зарур инфраструктура билан таъминлаш;

давлат тасарруфидан чиқарилган ва хусусийлаштирилган корхоналарни, хусусий тадбиркорлик фаолиятини халқаро молия ташкилотларининг валюта маблағларини жалб этиш ҳисобига қўллаб-қувватлаш ва инвестиция фондлари ташкил этилишини рағбатлантириш бўйича таклифлар киритсин.

4. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги йиғма бюджет тақчиллигини ички (банклардан ташқари) маблағ билан таминлаш миқдори кўпайтирилишини қимматли қоғозлар бозорини кенгайтириш ҳисобидан таъминласин.

5. Ўзбекистон Республикаси Марказий банкига:

Кредит кимошди савдолари орқали сотишга чиқариладиган кредит ресурсларининг ҳажмини кўпайтириш чора-тадбирларини амалга ошириш, уни 1995 йилнинг I чораги охиригача 25 фоизгача, 1995 йилнинг II чораги охиригача 50 фоизгача етказиш;

1995 йилнинг I чорагидан бошлаб инфляциянинг шаклланаётган даражасини ҳисобга олган ҳолда маблағ билан қайта таъминлаш ставкасига ҳар ойда тузатиш киритиш тавсия қилинсин.

6. «Ўзистиқболстат» давлат қўмитаси, Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги, Марказий банк, Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки манфаатдор вазирликлар ва идоралар билан биргаликда:

Шу йилнинг 20 февралигача 1995 йил учун республика инвестиция дастури лойиҳасини;

Шу йилнинг биринчи чорагида хорижий сармоя иштирокидаги инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш дастури лойиҳасини тейёрласинлар ва Вазирлар Маҳкамасига киритсинлар.

7. «Ўзулгуржибиржасавдо» уюшмаси, концернлар, корпорациялар ва уюшмалар, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари шу йилнинг биринчи чораги мобайнида минтақаларда ишлаб чиқариш-техника мақсадларидаги маҳсулотларни сотадиган майда улгуржи дўконлар тармоги ташкил этилишини таъминласинлар.

8. Вазирликлар, идоралар, уюшмалар, корпорациялар ва концернлар раҳбарлари Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги ва «Ўзистиқболстат» давлат қўмитаси билан биргаликда бир ой муддатда 1995 йилда маҳсулотлар (ишлар, хизматлар)ни экспорт қилиш ҳажмлари ўсишини рағбатлантиришга оид таклифларни киритсинлар.

9. Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат-кооператив қўмитаси, «Ўзистиқболстат» давлат қўмитаси, Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги Фанлари академияси шу йилнинг 1 мартигача, деҳқон(фермер) хўжаликларини ривожлантиришга, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини бошқаришнинг янги ташкилий шаклларини шакллантиришга ҳамда қишлоқда бозор инфрастурктураси ва сервис хизмати кўрсатишни ҳар томонлама кенгайтиришга алоҳида эътиборни қаратган ҳолда, қишлоқ хўжалигида амалга оширилаётган ислоҳотларни чуқурлаштириш ва уларнинг самарадорлигини ошириш бўйича Вазирлар Маҳкамасининг қарори лойиҳасини киритсинлар.

10. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш йўлидаги тўсиқларни бартараф этиш мақсадида амалдаги қонуний ва норматив ҳужжатлар мунтазам назорат қилинишини таъминласин ва уларга ўзгартиришлар киритиш бўйича таклифларни ўз вақтида киритсин.

11. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосарлари зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1995 йил 14 февраль.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Яқинда юз берган зилзила муносабати билан ҳамдардлик билдирганингиз учун Сизга самимий миннатдорлигимни изҳор қилмоқчиман. Бу табиий офат чоғида кўп одамлар фожиали ҳалок бўлди, фалокат юз берган жойда омон қолганлар эса қийин шароитда яшамоқда, қаттиқ совуқ ва ёғингарчилик бу шароитни янада қийинлаштирмоқда. Бироқ, улар бутун мамлакат аҳлининг якдил саъй-ҳаракати ва ўзларининг мотонати туфайли бошларига тушган кулфатга дош беришмоқда. Кўп мамлакатлар, шу жумладан Сизнинг мамлакатингиз таклиф қилган дўстлик ва ёрдам Япония халқига, айниқса зилзиладан зарар кўрган жойлардаги одамларга мадад бўлди.

АКИХИТО,
Япония императори.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Муҳтарам Президент жаноблари!

Яқинда юз берган зилзила жуда катта мусибат келтиргани муносабати билан халқимизга чин дилдан ҳамдардлик изҳор этганингиз учун япон халқи номидан самимий миннатдорлик билдириш шарафига муяссарман.

Сизнинг мактубингиз жабрдийдалар ва уларнинг оилаларига, зилзила оқибатларини бартараф этишга уринаётганларга катта маънавий мадад бўлди. Сизнинг сўзларингиз мамлакатларимиз ўртасидаги дўстона муносабатлар янада мустаҳкамланиши ва ривожланишига ишончимни оширди.

Ўз ёрдамингизни таклиф этганингиз учун самимий миннатдорлик билдираман ва Сизга яна бир бор зўр ҳурматимни изҳор қиламан.

Томиити МУРАЯМА,
Япония Бош вазири.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Янги йилингиз муборак бўлсин!

СУХАРТО,
Индонезия Республикаси Президенти.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАҚТЛИ МАТБУОТ ХОДИМЛАРИ МЕҲНАТ ШАРОИТЛАРИНИ ЯХШИЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси оммавий ахборот воситалари фаолиятини такомиллаштириш ва вақтли матбуот ходимларининг моддий шароитларини яхшилаш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитаси, Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси ва маданият ходимлари касаба уюшмалари марказий қўмитасининг республика ижтимоий-сиёсий газета ва журналлари ижодий ходимлари меҳнатига ҳақ тўлаш ягона тариф сеткаси бўйича тариф разрядларини (меҳнатга ҳақ тўлаш гуруҳини) нашрнинг ҳажми ва даврийлигига кўра 1995 йил 1 февралдан бошлаб ошириш тўғрисидаги таклифига розилик берилсин.

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги кўрсатиб ўтилган мақсадлар учун бюджетдан маблағ ажратишни назарда тутсин.

2. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар, шаҳарлар ва туманлар ҳокимликлари, вазирликлар ва идоралар ўзлари нашр этаётган газета ҳамда журналлар муҳаррирларининг маошларини таҳририятлар меҳнатга ҳақ тўлаш гуруҳидан келиб чиқиб, таъсисчилар маблағлари ҳисобига таъсисчилар бошқармалари ва бўлимлари бошлиқлари (мудирлари) меҳнатига ҳақ тўлаш даражасида белгиласинлар.

3. Барча бошқа вақтли нашрлар таъсисчиларига бош муҳаррирлар меҳнатига тўланадиган ҳақни тегишли таъсисчи бўлим мудири маошидан кам бўлмаган даражада белгилаш тавсия этилсин.

4. Ўзбекистон Республикаси Меҳнат вазирлиги Давлат матбуот қўмитаси билан биргаликда Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан келишган ҳолда бир ҳафта муддатда тегишли ўзгартиришларни амалдаги меҳнатга ҳақ тўлаш тартибига киритсин.

5. «Ўзулгуржибиржасавдо» уюшмаси, Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитаси, «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни газета ва журналларнинг бетўхтов чиқишини таъминлаш мақсадида қоғоз ва бошқа матбаа материалларини тузилган шартномаларга мувофиқ қатъий етказиб берилишини таъминласинлар.

6. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосарлари С. Саидқосимов ва Б. Ҳамидов зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1995 йил 14 февраль

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

ХУСУСИЙ ТАДБИРКОРЛИКДА ТАШАББУС КЎРСАТИШ ВА УНИ РАҒБАТЛАНТИРИШ БЎЙИЧА КЕЧИКТИРИБ БЎЛМАЙДИГАН ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Хусусий тадбиркорликда ташаббус кўрсатиш ва уни рағбатлантириш тўғрисида» 1995 йил 5 январдаги ПФ-1030-сон Фармонини бажариш юзасидан Вазирлар Маҳкамаси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти Фармонининг қоидаларини амалга ошириш бўйича тадбирлар режаси тасдиқлансин.

2. Ўзбекистон Республикасида хусусий тадбиркорлик тўғрисидаги Низом иловага мувофиқ тасдиқлансин.

3. Республиканинг тижорат банкларига хусусий тадбиркорлик тузилмаларига уларнинг аризалари ва рўйхатдан ўтказилганлик тўғрисидаги гувоҳномалари асосида уч кун муддатда ҳисоб-китоб счётларини очиш тавсия этилсин.

4. «Ўзулгуржибиржасавдо» уюшмаси вазирликлар, идоралар, концернлар, уюшмалар ва корпорациялар билан биргаликда товар ишлаб чиқарувчи тадбиркорларга уларнинг буюртманомаларига биноан республика корхоналари томонидан ишлаб чиқарилаётган хомашё ва материалларни, одатда доимий фаолият кўрсатувчи ярмарка, республика товар-хомашё биржаси ҳамда «Ўзулгуржибиржасавдо» уюшмасининг бошқа улгуржи-воситачилик тузилмалари орқали шартномавий асосда сотилишини таъминласин.

5. Ўзбекистон Республикасининг вакил қилинган банкларига контрактлар, товарлар, хизматлар учун тўловларга норезидентлардан нақд муомаладаги валютани қабул қилишларига рухсат этилсин.

6. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар, шаҳарлар ва туманлар ҳокимлари кичик ва ўрта бизнесни ривожлантиришга кўмаклашувчи жамғармасининг ҳудудий бўлимларини шакллантиришда, ижарага бериш ёки сотиш йўли билан зарур хоналар ажратилишига ҳамда уларнинг унумли ишлаши учун тегишли шарт-шароитлар яратишда ҳар томонлама кўмаклашсинлар.

7. Тошкент шаҳар ҳокимлиги (Тўлаганов) республика кўчмас мулк ва фонд биржаларини жойлаштириш учун «Правда Востока» кўчаси 10-уйда жойлашган собиқ Свердлов номидаги концерт зали биносини ажратсин.

Давлат мулки қўмитаси (Ғофуров), «Ўзсувқурилиш» давлат концерни (Ракитин) кўрсатиб ўтилган бинони реконструкция қилишни ниҳоясига етказсинлар.

8. Вазирлар Маҳкамасининг 1992 йил 26 февралдаги 85-сон қарори билан тасдиқланган Ўзбекистон Республикасида хусусий тадбиркорлик тўғрисидаги Низом ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

9. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг тегишли ўринбосарларига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1995 йил 14 февраль.

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИГА ИЛОВА

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХУСУСИЙ ТАДБИРКОРЛИК ТЎҒРИСИДА НИЗОМ

I. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1. Хусусий тадбиркорлик — бу фуқаролар (алоҳида фуқаро) томонидан ўзларининг таваккалчиликлари ва мулкий жавобгарликлари остида, шахсий даромад (фойда) олиш мақсадида амалдаги қонунчилик доирасида амалга ошириладиган ташаббускор хўжалик фаолиятидир.

Фаолиятни ёлланма меҳнатни жалб қилган ҳолда амалга ошираётган хусусий тадбиркор юридик шахс сифатида иш кўради ва корхонани рўйхатдан ўтказишга мажбурдир.

Ёлланма меҳнатдан фойдаланмайдиган хусусий тадбиркор (якка тартибдаги тадбиркорлик) ўз фаолиятини юридик шахсни ташкил қилмай амалга оширишга ҳақлидир.

2. Хусусий тадбиркорнинг мулки давлат, кооператив ёки бошқа корхонанинг барча мулки ёки унинг бир қисми фуқаро мулкига ўтиши ёки у томонидан харид қилиниши, ижарадаги мулк сотиб олиниши ёки у қонунда назарда тутилган бошқача усулларда қўлга киритилиши асосида юзага келади.

3. Тадбиркор фуқароларнинг хусусий мулкига асосланган корхона Ўзбекистон Республикаси Конституциясига, «Ўзбекистон Республикасида тадбиркорлик тўғрисида», «Ўзбекистон Республикасидаги корхоналар тўғрисида» ва «Ўзбекистон Республикасида мулкчилик тўғрисида»ги қонунлар, Ўзбекистон Республикасининг бошқа қонунчилик ҳужжатлари ва мазкур низомга мувофиқ фаолият кўрсатувчи хусусий корхона ҳисобланади.

4. Қорақалпоғистон Республикасида хусусий тадбиркорликнинг ташкил этилиши, фаолият кўрсатиши ва тугатилишининг ҳуқуқий, иқтисодий ҳамда ижтимоий асослари шунингдек Қорақалпоғистон Республикаси қонунчилиги билан тартибга солинади.

II. ХУСУСИЙ КОРХОНАНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ВА РЎЙХАТДАН ЎТКАЗИШ ТАРТИБИ

5. Хусусий корхоналар юридик шахс ҳисобланадилар, мустақил балансга, муҳрга, ҳисоб-китоб счётига эга бўладилар.

6. Хусусий корхона ўзи жойлашган жойдаги туманлар, шаҳарлар ва шаҳарлардаги туманлар ҳокимликларида давлат рўйхатидан ўтказилган кундан бошлаб юридик шахс ҳуқуқини олади.

Ўз фаолиятини юридик шахсни ташкил этмай амалга ошириш хоҳишини билдирган тадбиркор ўз турар жойидаги туман, шаҳар ва шаҳарлардаги туманлар ҳокимликларига ариза берадилар, у «тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланувчи жисмоний шахслардан рўйхатга олганлик учун ундириладиган йиғим ва бундай шахсларни рўйхатга олиш тартиби тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунига мувофиқ кўриб чиқилади.

7. Хусусий корхоналар ўз филиаллари, шўъба корхоналари ва ваколатхоналарини ташкил этишлари мумкин.

8. Хусусий корхонани давлат рўйхатидан ўтказиш Ўзбекистон Республикаси ҳудудида жойлашган корхоналарни давлат рўйхатидан ўтказиш тартиби тўғрисидаги Низомга мувофиқ амалга оширилади.

Туманлар, шаҳарлар ва шаҳарлардаги туманлар ҳокимликларида давлат рўйхатидан ўтиш учун тадбиркорнинг аризаси, корхона устави, шунингдек, бир ойлик энг кам иш ҳақи миқдорида бадал тўланганлиги тўғрисидаги квитанция тақдим этилади.

9. Хусусий корхонани рўйхатга олиш ёки рўйхатга олишнинг асосланган ҳолда рад этилиши ариза берилган кундан бошлаб уч кун мобайнида амалга оширилади. Агар давлат рўйхатидан ўтказиш белгиланган муддатда амалга оширилмаган ёки тадбиркор асоссиз деб ҳисобловчи сабабларга кўра рўйхатга олиш рад этилган бўлса, у судга мурожаат қилиши мумкин.

10. Ўз фаолиятини юридик шахсни ташкил этмай амалга ошириш хоҳишини билдирган хусусий тадбиркорга тикилган ҳамда муҳр билан тасдиқланган даромадлар ва харажатлар дафтари, рўйхатга олинганлик тўғрисида гувоҳнома, уни хусусий тадбиркорлар реестрига албатта киритиб берилади. Бу ҳужжатлар ҳеч қандай қўшимча келишувларсиз банкда ҳисоб-китоб счётини очиш ва зарур реквизитларни тайёрлатиш учун асос бўлиб ҳисобланади.

III. ХУСУСИЙ КОРХОНАНИНГ МУЛКИ ВА УНИНГ ФАОЛИЯТИ

11. Хусусий корхона мулкини асосий ва айланма маблағлар, шунингдек, қиймати корхонанинг мустақил балансида акс эттириладиган бошқа бойликлар ташкил қилади.

12. Хусусий корхона эгаси ўз мулкига нисбатан Ўзбекистон Республикаси қонунчилигига зид бўлмайдиган ҳар қандай ҳаракатни амалга оширишга ҳақлидир.

13. Хусусий корхона мажбуриятлар бўйича шахсий мулк ҳуқуқида корхона эгасига тегишли бўлган ўз мулки билан жавоб беради.

14. Хусусий корхона эгаси ишлаб чиқариш, тижорат ва юридик мустақилликка эга бўлади. Корхона эгаси хусусий корхонани бошқаришни ташкил этади.

15. Хусусий корхона ўз маҳсулоти (ишлар, хизматлар)ни, ишлаб чиқариш чиқитларини мустақил ёки шартнома асосида белгиланадиган нархлар ва тарифлар бўйича сотади.

16. Маҳсулотни сотишдан тушган пулдан барча ишлаб чиқариш ва бошқа мажбурий тўловлар (меҳнатга ҳақ тўлаш, ижара ҳақи, қарзларни тўлаш, ссудалар бўйича фоизлар ва бошқалар ҳам шунга киради)ни қоплаш суммаси чегирилгандан сўнг қолган даромад мулкдорнинг тадбиркорлик даромади ҳисобланади, уни мулкдор ўз ихтиёрига кўра тасарруф этади.

17. Фаолиятни хусусий мулк асосида амалга ошираётган хусусий тадбиркорларнинг даромадларига мулк эгасининг шахсий даромади сифатида қаралади ва амалдаги қонунчиликка мувофиқ солиқ солинади.

18. Хусусий тадбиркор пул маблағларини сақлаш ва барча турдаги ҳисоб-китоб, кредит ҳамда касса операцияларини амалга ошириш учун исталган банкда ҳисоб-китоб ва бошқа счётларни очишга ҳақлидир.

19. Хусусий корхона томонидан ишлаб чиқариладиган буюмлар, уларда фирма белгиси ёки ишлаб чиқарувчининг фамилияси, буюмнинг номи ёки рамзи, буюмни ифодаловчи бошқа маълумотлар кўрсатилиб, албатта маркировка қилиниши керак.

20. Хусусий корхона белгиланган шакллар бўйича статистика ва бухгалтерия ҳисобини юритади. Хусусий корхона эгаси ҳисобот маълумотларининг тўғрилиги учун қонунчиликда белгиланган тартибда жавоб беради.

21. Хусусий корхонанинг молиявий ва хўжалик фаолиятини текшириш Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари билан зиммасига текшириш функцияларини бажариш юкланган солиқ органлари, шунингдек, аудиторлик фирмалари томонидан амалга оширилади.

Хусусий корхонанинг молия-хўжалик фаолияти текширилганда текширувчи органлар Ўзбекистон Республикаси қонунчилигига мувофиқ корхонанинг тижорат сирини ташкил қилувчи маълумотларнинг сақланишига риоя этилишини ва ошкор қилинмаслигини таъминлайдилар.

IV. ХУСУСИЙ КОРХОНАДА ИШЧИ КУЧИНИ ЁЛЛАШ ВА МЕҲНАТГА ҲАҚ ТЎЛАШ ТАРТИБИ

22. Хусусий корхоналар ходимларни томонларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари кўрсатилиб ёзма шаклда тузилган меҳнат шартномаси (контракти) бўйича ёллайдилар.

23. Меҳнат шартномаси (контракти) қуйидаги маълумотларни ўз ичига олади:

маълум ихтисослик, малака ёки лавозим бўйича ишни бажариш мажбурияти;

контракт тузилган муддат;

меҳнат шароитлари ва унга ҳақ тўлаш, ижтимоий ва тиббий суғурта ҳамда ижтимоий таъминот тартиби;

ходимнинг ижтимоий ҳимоялanганлиги;

меҳнат шартномасини бузганлик учун жавобгарлик;

томонларнинг келишувига кўра бошқа маълумотлар.

24. Хусусий корхона Ўзбекистон Республикасининг меҳнат тўғрисидаги қонун ҳужжатлари талабларига риоя қилишга, корхонадаги ички меҳнат тартиби қоидаларини белгилашга, меҳнат хавфсизлиги, санитария ва гигиенаси талабларига риоя қилинишини таъминлашга мажбурдир.

25. Хусусий корхонада ишлаётган ходимларга белгиланган тартибда меҳнат дафтарчаси берилади.

26. Ёлланиб ишлаётган шахслар меҳнатига шартнома ёки контрактда кўрсатиб ўтилган ҳақ тўлаш давлат томонидан белгиланган энг кам иш ҳақи миқдоридан кам бўлиши мумкин эмас.

27. Хусусий тадбиркор Ўзбекистон Республикаси қонунчилигига мувофиқ ижтимоий ва тиббий суғурта ҳамда ижтимоий таъминот жамғармаларига мажбурий ажратмалар ажратади.

28. Хусусий корхоналарда меҳнатга оид низолар Ўзбекистон Республикаси қонунчилигига мувофиқ ҳал қилинади.

V. ХУСУСИЙ КОРХОНАНИ ТУГАТИШ

29. Хусусий корхонани тугатиш мулк эгасининг қарори бўйича ёки суд томонидан таъсисчиларнинг корхонани ташкил этиш тўғрисидаги ҳужжатлари қонуний кучга эга эмас деб топилган, банкрот бўлган, Ўзбекистон Республикаси қонунчилигига зид фаолият амалга оширилган ҳолларда суд (хўжалик суди) қарори билан амалга оширилади.

30. Шахсий корхона давлат рўйхатига олиш реестридан чиқарилган пайтдан бошлаб тугатилган ҳисобланади.

31. Маблағларнинг бюджет ва ташкилотлар, тугатилган шахсий корхона ходимларидан қарзлар белгиланган тартибда тўлангандан сўнг қолган қисми корхона эгасига тегишли бўлади.

VI. ХУСУСИЙ ТАДБИРКОРЛИККА БЕРИЛАДИГАН ДАВЛАТ КАФОЛАТЛАРИ

32. Давлат хусусий тадбиркорнинг ҳуқуқларига ва қонуний манфаатларига риоя қилинишини кафолатлайди, эркин ҳалол рақобат учун шароит яратади, моддий-ашёвий, молиявий, меҳнат, ахборот ва бошқа ресурсларни олишда, бу ресурслар бозорининг монополия қилинишига йўл қўймай, тенг имкониятларни таъминлайди.

33. Агар давлат ёки бошқа орган томонидан унинг ваколатига ёки қонунчилик талабларига мувофиқ келмайдиган ҳужжат чиқарилиши натижасида хусусий тадбиркорнинг ҳуқуқи бузилса, у бундай ҳужжатни қонуний кучга эга эмас деб эътироф этиш тўғрисида ариза билан судга мурожаат қилишга ҳақлидир.

34. Давлат ёки бошқа органларнинг ёхуд уларнинг мансабдор шахсларининг хусусий тадбиркор ҳуқуқини бузувчи кўрсатмаларининг бажарилиши натижасида хусусий тадбиркорга етказилган зарар шу органлар томонидан, бунга бой берилган фойдани ҳам киритиб, қопланиши лозим. Зарарларни қоплаш тўғрисидаги низолар суд томонидан ҳал қилинади.

16 02 95

• *Долзарб мавзу*

ОРИЯТЛИ ДЕҲҚОН ТАЙЁР ҲОСИЛНИ ҲАШАРОТГА ЕДИРИБ ҚЎЯДИМИ?

ШРЕДЕР номидаги боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасида «1994 йилда қишлоқ хўжалик экинларини зараркунанда ҳашаротлар, турли касалликлар ва бегона ўтлардан ҳимоя қилиш ишларининг якунлари ва 1995 йилда бу соҳада қўлланилиши зарур бўлган чора-тадбирлар» мавзусида машғулот-кенгаш бўлиб ўтди

РЕСПУБЛИКА қишлоқ хўжалик вазири Расулмат Ҳусанов машғулот-кенгашни очар экан қизиқ бир гапни айтди: «Биз, жумладан, шу залда ўтирганларнинг кўпчилиги Европа мамлакатларига хизмат сафарига борганимизда, дўконларга кириб, пештахталарнинг хилма-хил, йирик, тиниқ ва сарҳил ноз-неъматлар билан тўлиб-тошиб ётганини кўриб, оғзимизни очиб қоламиз. Қайтиб келганимиздан сўнг таассуротларимизни оғиз кўпиртириб ҳикоя қиламиз-у, аммо ўшалардай ишлаб, ўшалардай яшашга интилмаймиз, ҳаловатимизни бузгимиз келмайди. Боқимандалик онгимизга шу қадар чуқур сингиб кетганки, «ишладингми, ишладинг» қабилида жон койитмай юраверамиз. Ўйламаймизки, ўша кўзни олгувчи сарҳил мевалар Европа мамлакатларининг ўзида етиштирилмагандир ахир. Улар жанубий иссиқ ўлкаларда пишиб етилган ноз-неъматлар-ку...»

Вазирнинг ачиниши, куйинишича бор. Нима учун биз Ўзбекистоннинг жаҳонда тенгсиз сарҳил ноз-неъматларини ўша мамлакатларга етказиб боролмаймиз? Бунга нима ҳалал бераяпти? Бунинг асосий сабаби онгсизлик, ўзибўларчилик, ялқовлик, масъулиятсизлик, буларнинг ҳаммасини жамлаб айтадиган бўлсак, ҳанузгача боқимандалик касалидан ҳалос бўла олмаётганимиздир. Вилояту туман, хўжалигу дала оралаб «нега сен ғўзангни суғормадинг?», «нега сен боғингга шакл бермадинг?», «нега сен сабзавотингни бегона ўтлардан тозаламадинг?» дея танбеҳ бериб, дўқ-пўписа қилиб юрадиган пайтлар аллақачон ўтиб кетганлигини тушуниб етишимиз қийин бўлаяпти ёки буни атайлаб истамаяпмиз.

Қайси мамлакат хорижга кўп ва хилма-хил маҳсулот чиқармас экан, яъни жаҳон бозорида ўзининг салмоқли ва мустаҳкам ўрнига эга бўлмас экан, у ҳеч қачон бойимайди, бири икки бўлмай юраверади, халқининг турмуш даражаси ҳам шунга яраша бўлади. Юртбошимизнинг «Ўзинглар айтинглар, ҳозир биз четга пахта билан қоракўлдан бошқа яна қандай арзигулик маҳсулот чиқараяпмиз?» дея куйиниб гапириши бежиз эмас. Ахир Ўзбекистонда исталган хорижий юрт кишиларининг кўзини ўйнатадиган сифатли ноз-неъматлар етиштириш учун ҳамма табиий шарт-шароитлар муҳайё-ку. Аллоҳнинг ўзи бу борада бизни ярлақаб қўйган. Фақат Яратганнинг ана шу марҳаматидан эплаб фойдалана билсак бас.

Серқуёш ўлкамизда пишиб етилган меваю узумлардан тайёрланадиган виноларнинг хорижий юртлардаги нуфузи таърифга муҳтож эмас. Машғулот-кенгашда таъкидланишига қараганда, АҚШ, Франция, Германиядек ривожланган мамлакатларга юборилган виноларимизнинг сифати жуда юқори баҳоланибди. Фақат биргина эътироз шу бўптики, вино идишлари дид билан безатилмаган экан. Ҳа, «Онангни отангга бепардоз кўрсатма» деганларидек, тайёр маҳсулотни ҳам харидорга яхшилаб ўраб-безаб кўрсатишга баъзан уқувимиз етмайди.

Аммо адолат юзасидан шуни ҳам айтиш керакки, табиий-иқлим шароитимиз деҳқончилик учун қанчалик қулай бўлса, зараркунанда хашаротлар ва касалликларнинг кенг ва кўп тарқалиши учун ҳам шунчалик мосдир. Олимларнинг айтишларича, фақат ғўзанинг 300 дан зиёд хашарот-кушандаси бор, 20 хилдан ортиқ касаллик мавжуд. Қарангки, Россияда асосан бир марта тухим қўйиши мумкин бўлган колорадо қўнғизи бизнинг шароитда 4 марта болалашга улгурар экан.

Хуллас, қишлоқ хўжалик экинлари ана шу зараркунанда ҳашароту касалликлардан вақтида ҳимоя қилинмаса, 200-300 минг тонна пахта толаси, 150-170 минг тонна дон, 200 минг тонна шоли, 280-300 минг тонна сабзавот ва полиз маҳсулотлари, 70-80 минг тонна картошка, 80-90 минг тонна мева, 100-120 минг тонна узум ҳосили йўқотилар экан. Мана, ўзингиз ҳисоблаб кўринг: хашароту касалликларга қарши дориларни вақтида оқилона ишлатсак, шунча ҳосилни сақлаб қолишдан ташқари, бу тадбирларга сарфланган ҳар сўмимиз сабзавотчиликда 5-6 сўм, пахтачиликда 10-11 сўм, боғдорчиликда 13-14 сўм, картошкачиликда 16 сўм, узумчиликда 22 сўм бўлиб қайтиб келаркан. Ахир бу ҳам давлат бюджетига, ҳам деҳқону боғбон ва соҳибкорнинг рўзғорига барака эмасми?

Хўш, жойларда раҳбару мутахассислар, оддий меҳнаткашлар шуни ҳисобга олиб иш юритишяптими?

Бозор муносабатларига босқичма-босқич ўтилиб, мулкка эгалик шакллари ўзгариб бораётган ҳозирги шароитда ҳосилни ҳимоя қилиш ишлари тартибга тушиш ўрнига, кейинги икки-уч йилда бирмунча бўшашгани кузатилмоқда, аниқроқ қилиб айтадиган бўлсак, бу муҳим иш ўз ҳолига ташлаб қўйилмоқда. Чунончи, 1994 йилда фитаномус, чигиртка, трипс, шира, ўргимчаккана, кўсак қурти, колорадо қўнғизи, олма қурти, оққанот каби хашаротлар, гоммоз, илдизчириш, уншудринг, монилиоз сингари касалликлар ҳуружи оқибатида ҳосилга жиддий зарар етди.

Одатда, зараркунанда хашорат ва касалликлар пайдо бўла бошлаганини вақтида аниқлаш мақсадида 150-200 гектар майдонга бир кузатувчи бириктириб қўйилиши керак. Лекин раҳбарлар ҳам, мутахассислар ҳам бу қоидага эътибор бермай қўйишди, баъзи жойларда эса хўжакўрсинга шундай қилинаяпти.

Қўл учида қилинган ишнинг нафидан кўра ташвиши кўп бўлади. Масалан, ўргимчаккана обдон тарқалиб, катта-катта майдонлардаги ғўза барглари қизариб бўлганидан сўнг югур-югур бошланади. Кўсак қурти хуружга миниб, мурғак кўсакларнинг асосий қисмини илма-тешик қилиб улгурганидан кейингина дори сепишга киришилади. Маълумки, шира хашароти ғўзанинг юқори яъни ўсиш қисмига ёпишиб, «тинкасини қуритади». Оқибатда, ғўза шоҳлаб (айри бўлиб) ўсиб, бошқатдан ҳосил тугишга киришади ва у пишиб етилгунча, камида 10-15 кун ютқазилади. Хуллас, зараркунанда ҳашаротларнинг кенг майдонларга тарқалиши сабабли ҳар йили кам деганда 30 фоиз ҳосил йўқотилмоқда. Ҳолбуки, ҳар бир туман ва хўжаликда ойлик маош олиб ишлаётган энтомологлар бор. Уларнинг вазифаси хашарот ва касаллик тарқалмасдан бурун бу хавфнинг олдини олишдан иборатдир. Бунинг ўрнига Олтинкўл туманидаги «Шаҳрихон» жамоа хўжалигида ўргимчаккана кенг тарқалган майдонларда ғўзанинг қизарган баргларини қўлда териб, дала четларига олиб чиқиб кўмиш билан машғул бўлдилар. Марҳамат туманидаги Қорабоев номли, «Машъал», «Истиқлол», Олтинкўл туманидаги «Коммуна», Шаҳрихон туманидаги «Шаҳрихон» жамоа хўжаликларида ўргимчакканага қарши ИСО дориси эритмасини супургида сепишгача бориб етдилар. Худди шу пайтда «Ўзқишлоққимё» вилоят бирлашмалари раҳбарлари республика ташкилотларига дори сўраб мурожаат қилиш билан ўралашиб қолиб, бор дорилардан самарали фойдаланиш устидан назорат ўрнатишга «вақтлари бўлмайди».

Кўпгина вилоятларда пахта майдонлари ғўзапоядан тозаланмай ҳайдалди. Демак, ҳафсаласизлик оқибатида зарарли хашаротларнинг қишдан соғ-омон чиқиши учун табиий қулай шароит яратиб берилди. Ҳамонки, далаларни ғўзапоядан тўла тозалашнинг имкони йўқ экан, майдалаб ҳайдаш керак эди. Мана энди ҳайдаш чоғида бир қисмигина кўмилган ғўзапоялар сафга тизилган аскарлардек, ер бетини қоплаб турибди. Ҳадемай, ерларни экишга тайёрлашга киришилганда улар ҳалақит бериб, қўлни ушлайди, ортиқча меҳнат талаб этади.

Бугунги кунда чигитни албатта дорилаб экиш кераклигини тушунтириб ўтириш кулгили ҳолдир. Аммо, начора, кулгили бўлса ҳам шундай қилишга тўғри келаяпти. Чунки, ўтган мавсумда республика миқёсида 20 минг тонна чигит дориланмай экиб юборилди. 30 минг тонна ўрнига бор-йўғи 4,7 минг тонна чигитга термик усулда ишлов берилди, холос.

Тўғри, экиш олдидан чигитга кимёвий ишлов беришда қўлланиладиган дорилар ҳозирча, ўзимизда йўқ, четдан олиб келинади. Аммо узоғи билан икки йилдан сўнг шундай дориларни ўзимизда тайёрлаб, эҳтиёжни қондириш имкони бор. Бу — ўша ёруғ кунларни қўл қовиштириб кутиш керак дегани эмас ахир, бор имкониятлардан оқилона фойдаланмоқ лозим.

Республикамиз шароитида боғ ва токзорлардан мўл ҳамда сарҳил ҳосил олиш учун зараркунанда ҳашарот ва касалликларга қарши 3-4 марта кимёвий ишлов бериш керак бўлади. Ўтган йилги мавсумда эса ҳосилга кирган 103,5 минг гектар боғга атиги бир марта, 100,4 минг гектар токзорга эса 1-2 марта дори сепилди, холос. Сабзавот ва картошка ҳосилини ҳимоя қилишга ҳам худди шундай муносабатда бўлинди. Буни изоҳлаш учун Шредер номидаги боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директори, академик Маҳмуд Мирзаевнинг машғулот-кенгашда баён этган фикр-мулоҳазаларини келтириш ўринлидир:

«1990 йилда ҳосилга кирган боғлардан қарийб 47 центнердан мева, токзорлардан 76 центнердан узум олинган эди. Ўтган мавсумда мева 36 центнерга, узум 30 центнерга тушиб қолди. Бунинг асосий сабаби — касаллик авж олаяпти, ҳосил ҳашаротга ем бўлаяпти. Оқибатда маҳсулотнинг сифати ҳам пасайиб кетиб, арзимаган нарҳларда сотилаяпти. Унутмайликки, маҳсулотни арзон сотган одамнинг топганида барака бўлмайди, ҳамёни ҳеч қачон тўлмайди.

Яхшилаб ўйлаб кўрайлик, — боғдорчилик қачон зарар келтирадиган соҳа бўлган? Ахир ота-боболаримизни бой-бадавлат қилган тартибли боғ-роғлару токзорлар эмасми? Ҳа, боғларимизга яхши қарамай қўйдик. Соҳибкорона ишлаш ўрнига ялқовлик қиламиз, ҳосил кушандалари бўлмиш ҳашарот ва касалликларга қарши курашишга эринамиз.

Республикадаги аксарият боғларда кўчат 20-25 фоиз сийрак. Аммо бу на бирор раҳбар ва мутахассисни, на бирор боғбонни ташвишлантирмайди, кўчатларни бутлаш ҳақида қайғурадиган одамнинг ўзи йўқ. Ваҳоланки, 30-40 фоиз кўчат қуриб қолган боғларга ҳам ўғит солинади, дори сепилади, суғорилади, техника билан ишлов берилади, хуллас меҳнат сарфланади. Буларнинг ҳаммаси пул-ку, ахир!

Нафақат баҳилнинг, балки ақл-идрок билан, инсофу эътиқод билан иш тутмайдиган боғбоннинг ҳам боғи кўкармайди. Бундан буён давлатдан умидвор бўлиш, таъма қилиш яъни боқимандалик ношудларнинг ишидир. Энди ким қандай ишласа, ўшандай яшайди. Раҳбарлар эса бу ҳаётий ҳақиқатни аввало ўзлари аниқ-тиниқ тушиниб олмоқлари ва ҳар бир меҳнаткашнинг онгига сингдирмоқлари, ҳамма соҳада ишни давр талаби даражасида ташкил эта билмоқлари лозим».

Умуман, машғулот-кенгашда боғдорчилик ва узумчилик соҳасида кўп йиллардан бери давом этиб келаётган иллатлар, жиддий хатолар хусусида фойдали фикр-мулоҳазалар, таклифлар айтилди. Чунончи, интенсив боғдорчиликка ўтиш ҳақида кўп гапирилди-ю, аммо гапдан амалий ишга ўтилмади. Ҳолбуки, интенсив боғлардан 180 центнерга етказиб ҳосил олинган эди.

— Кўчатни олиб келиб экиб қўйган билан боғ бунёд бўлиб қолмайди,— деди «Ўзмевасабзавотузумсаноат» уюшмаси раисининг биринчи муовини Р. Раҳматиллаев.— Қаранг, кўчат олиб кетгани жойлардан агроном ўрнига экспедитор келади. У меванинг навини ва кўчатнинг сифатини тушунмаслиги устига, хўжаликка етказиб бериб то экилгунча, илдизини ҳам қуритиб бўлади.

Тўғри, гап, эътиборсизлик, лоқайдлик шу даражагача етиб борган хўжаликлар оз эмас. Боғга йиллаб қадам босмайдиган раҳбар ва мутахассислар ҳам бор. Кўпгина хўжаликларда 1000 гектар боғга 3-4 тагина пуркагич тўғри келади. Шу боис хашарот ва касалликларга қарши дори сепиш бир ярим, икки ойга чўзилиб кетади. Бу билан хашаротни йўқотиб бўлармиди.

Бир пайтлар қишлоқ хўжалик экинлари зараркунандаларига қарши биологик усулда курашни кенг ёйишга фаол киришилганди, биолабораториялар ҳам анча кўпайиб қолганди. Аммо бу ҳайрли иш кампаниябозликдан нарига ўтмай, кейинги йилларда сусайиб кетди. Чунки, биолабораториялар учун мослашмаган бинолар ажратилади, 70 фоизи газлаштирилмагани сабабли куз, қиш ва эрта баҳорда фойдали хашаротларни сақлаш, кўпайтириш учун шароит бўлмайди. Шу боис Андижон, Тошкент, Наманган, Самарқанд каби қатор вилоятларда зараркунандаларга қарши биологик усулдан кўра кўпроқ кимёвий заҳарли дорилар сепилаяпти. Масалан, ўтган йили Андижон вилояти хўжаликларида 93 тонна омайт, 59 тонна неарон, 4280 тонна олтингугурт кукуни ва бошқа заҳарли дорилар ишлатилди. Оқибатда пахтанинг таннархи бошқа вилоятлардагига нисбатан анча ошиб кетди.

Самарқанд ва навоий вилоятларида хашаротларга қарши биологик усулда курашиш имкониятларидан 39-48 фоиз фойдаланилди. Қорақалпоғистон Республикасида мавжуд биолабораториядан 11 таси, Андижонда 9, Қашқадарёда 8, Сурхондарёда 16, Сирдарёда 11, Тошкентда 17, Хоразмда 18 таси умуман ишламади. Бунинг сабаби суриштирилса, айрим раҳбарлар «фойдали ҳашаротларни етиштириш ва кўпайтириш учун керак бўладиган шакар тақчил бўлиб қолди» дея ўзларини оқламоқчи бўладилар. Ҳозир деярли ҳамма вилоятларда қанд лавлаги экилади. Бундан ташқари ҳар йили юзлаб тонна қовун-тарвуз чириб, нобуд бўлади. Ваҳоланки, ўша қовун-тарвузлар қайта ишланиб, шинни тайёрланса, биолабораториялар учун керак бўладиган шакар ўрнини қоплайди.

— Биз биолабораторияларда ғўза зараркунандаларига қарши фойдали хашаротларни етиштириб, кўпайтирамиз-у, аммо боғ ва токзорларда биологик усулни қўллаш мақсадида махсус лабораториялар очмаймиз,— дейди Тошкент давлат қишлоқ хўжалик университети лабараторияси мудири Х. Мирзаалиева.— Ҳолбуки, биргина олма қуртига қирон келтирадиган 120 хил фойдали хашарот бор. Наҳотки, уларнинг бирортасини лаборатория шароитида кўпайтириш мумкин бўлмаса? Мумкин, албатта, фақат ҳафсала керак.

Такрор бўлса ҳам айтиш керакки, кимёвий дорилар жуда қиммат, биологик усул эса жуда арзон. Шу боис қимматли вақтни бой бермай, бугунданоқ мавжуд биолабораторияларни кўздан кечириш, аҳволни аниқлаш, керакли ёрдамни кўрсатиб, тезда ишга тушириш чораларини кўрмоқ зарур. Олим ва мутахассислар деҳқон ва соҳибкорларнинг мушкулини енгиллаштириб, бу йил қанча майдонда зараркунанда хашарот ва касалликлар тарқалиши мумкинлигини олдиндан атиб бердилар. Уларнинг кафолат беришларига қараганда, кузги тунлам 380 минг гектар, ғўза тунлами ва кўсак қурти 500-700 минг, ўргимчаккана 700 минг, шира ва трипс 400-450 минг гектар майдонда тарқалиш эҳтимоли бор экан. 260-270 минг гектар боғ ва токзорда турли хашарот ва касаллик, 100-110 минг гектар сабзавот ва картошка майдонида колорадо қўнғизи, 380-400 минг гектар майдонда очофат чигирткалар тарқалиши кутилади. Демак, «Ўзагрокимёсервис» уюшмаси ва унинг жойлардаги ташкилотлари ҳамма хўжаликларни, айниқса, хашарот ва касаллик кўп тарқалиши эҳтимоли бўлган жамоаларни чигит ва уруғлик ғаллага ишлов бериш учун керак бўладиган дорилар, хашаротларга қарши қўлланиладиган пестицид, бегона ўтга қарши сепиладиган гербицид, боғ ва токзорлар ҳамда бошқа экинларнинг касалликларига қарши ишлатиладиган фунгицидларни ўз вақтида етказиб бериши керак. Деҳқон, боғбон ва соҳибкорлар эса ўтган йилларнинг аччиқ сабоғидан ҳамда бўлиб ўтган машғулот-кенгаш якунларидан тегишли хулоса чиқариб, ўз вазифаларини обитобида бажаришлари лозим. Ана шунда даладаги ҳосил хирмонига кўчгач, чўғи пасаймайди, бинобарин, тер тўкиб ишлаганлар доғда қолмайдилар.

Абдусамад ЙЎЛДОШЕВ,
«Халқ сўзи»нинг махсус мухбири.

«Хитой» жамоа-ширкат хўжалиги Муборак туманидаги илғор хўжаликлардан. Ўтган йили «оқ олтин»дан мўл ҳосил олган жамоа аъзолари пахтадан бўшаган 1040 гектар майдонга арпа ва буғдой сепишганди. Шундан 150 гектари ғўзапояси ўрилмаган майдонга экилди. Янги усул ғалла суғоришни осонлаштиради ва кучли шамолда майсаларни йиқилишдан сақлаб қолади.

СУРАТДА: оилавий звено бошлиғи Раҳмиддин Қодиров.

Ш. ШАРОПОВ (ЎзА) олган сурат.

• *Касаба ташкилотларида*

ҲЕЧ КИМ ЧЕТДА ҚОЛМАЙДИ

Иқтисодий ислоҳотларнинг ҳозирги босқичида иш жойларининг қисқариш тамойили табиий. Кейинги ўн ой ичида Тошкент вилояти саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши, хизмат кўрсатиш соҳаларида ҳам кўпгина иш жойлари қисқарди.

Ҳокимликлар билан вилоят ва туман касаба ташкилотлари ўртасида тузилган битимлар, ҳамкорликда ишлаб чиқилган «Бандлик» дастури амалга оширилиши бундай нохушликларнинг бартараф этилишига имкон туғдирмоқда. Янги иш жойлари очиш, бошқа касбларга ўқитиш тобора кенг тус олиб бораётир. Чунончи, кейинги икки йилда 13 минг 850 та янги иш жойлари ташкил этилди. Бошқа касбларга ўқитиш деярли уч баробар кўпайди. Шу мақсадларга 12 миллион 650 минг сўмга яқин маблағ сарфланди.

Ж. ҚОСИМОВ.

САЙЁРАМИЗ САДОСИ

ҚАЙТАРИБ БЕРАРМИКИН...

Мисрда чиқадиган «Ал-Аҳрам» газетасининг хабар беришича, Фаластин миллий маъмурияти Исроил ҳукуматининг террорчиликка йўл қўймаслик учун Фаластин ва Исроилни ажратиш ҳақидаги таклифини шартли равишда қабул қилган.

Фаластин миллий маъмуриятининг раҳбари Ёсир Арафот бундай бўлинишга қарши эмаслигини, лекин бунинг учун Исроил барча босиб олинган Фаластин ҳудудларини қайтиб бериши лозимлигини айтган.

КИМГА ХАЙРЛИ, КИМГА...

1995 йил Вьетнам иқтисодиёти учун хайрли йил бўлиши мумкин экан. Мамлакат давлат банкининг директори Као Ши Кием журналистлар билан суҳбатда шу ҳақда гапирди.

Унинг сўзларига қараганда, жорий йилда мамлакатнинг иқтисодий ўсиш суръати энг камида 9 фоизни ташкил этади. Пулнинг қадрсизланиши эса 10 фоиздан ҳам ошмайди. 1994 йил Вьетнамда ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш 17 миллиард АҚШ долларига тенг бўлган эди.

ЛАТВИЯЛИКЛАР СТРАСБУРГДА

Латвия Республикаси ҳукумати бошлиғи Марис Гайлис бошчилигидаги делегация Страсбургга келди.

Улар бу ерда Латвияни Европа иттифоқига қабул қилиш муносабати билан бўладиган тантанали маросимда иштирок этадилар. Шунингдек, Латвия делегацияси инсон ҳуқуқлари бўйича Европа конвенциясига ҳам имзо қўяди.

БУ ХИЛ МАЖБУРИЯТДАН ОЗОД ЭТИЛГАНИГА ҚАРАМАЙ

Япония авиакомпанияси «Жал»нинг Москва банкларидаги ҳисоб рақамлари ёпиб қўйилди.

Россия ҳукумати ушбу Япония фирмасидан даромади ва мамлакат ҳудудидаги фаолияти ҳақида маълумот бериб туришни талаб қилмоқда. Ўз навбатида «Жал» авиакомпанияси бундай ахборотлар бермаслик ҳуқуқини қўлга киритиш ниятида қатъий турибди. Фирма вакилининг айтишича, «Жал» икки томонлама имзоланган шартномалар ва халқаро тажриба бўйича ҳам бу хил мажбуриятдан озод этилган.

СИЁСИЙ ТУС БЕРИЛДИ

Россия Федерациясининг Тула вилоятидаги «Западная», «Подмосковная» ва «Майская» шахталарининг бир кунлик огоҳлантирувчи иш ташлашда қатнашган кончилари сиёсий шартлар билан чиқди.

Улар ҳукуматнинг истеъфо беришини ва Президент сайловини муддатидан аввал ўтказишни талаб қилдилар. Вилоятдаги қолган кончилар эса фақат иқтисодий шартлар билан чегараланди.

ҚОР ОДАМЛАРНИ ТАШВИШЛАНТИРИБ ҚЎЙДИ

Ўтган ҳафта давомида Тожикистоннинг Помир ҳудудида қор жуда қалин ёғди.

Хорог об-ҳаво станцияси ходимларининг таъкидлашича, кунлик ёғин-сочин одатдаги меъёрдан бир неча баравар ошиб кетган ва бу яна давом этиши мумкин. Табиатнинг бу инжиқлиги тоғликларда жиддий ташвиш туғдирмоқда. Аҳоли турар жойлари орасидаги алоқалар бутунлай узилиб қолиши ҳам мумкин.

ҲАММАСИ ТИРИКЧИЛИККА БОҒЛИҚ

Германиядаги бўш вақтларни мазмунли ўтказиш муаммоси билан шуғулланадиган Гамбург институти яқинда аҳолининг спортга бўлган қизиқишини ўрганиб чиқди.

Институт раҳбари Хорск Опашовски сўров натижаларини таҳлил қилгач, Германия «спортдан чиқиб кетмоқда» деди. Унинг сўзларига қараганда, касби ва ёшидан қатъий назар Германия аҳолиси спорт билан тобора камроқ шуғулланмоқда.

ИНКОР ЭТИЛДИ

Греция қадимшунослари расмий делегацияси Мисрда буюк саркарда Искандар Зулқарнайннинг қабри топилгани ҳақидаги хабарни инкор этди.

Грек қадимшуноси Лиана Сувлажи яқинда Қоҳирадан 750 километр узоқликдаги Сива водийсида машҳур жаҳонгирнинг қабрини қазиб топганини эълон қилган эди.

ШАРТНОМА БУЗИЛДИ

Филиппин Президенти Фидел Рамос ХХРни Жанубий Хитой денгизидаги мунозарага сабаб бўлаётган Спратли архипелаги юзасидан қабул қилинган халқаро шартномани бузганликда айблади.

РАТА-ТАСС мухбирининг Манелиядан хабар қилишича, мамлакат раҳбари Хитойнинг бу тумандаги ҳаракатларини 1992 йилда қабул қилинган Асеан баённомаси руҳига мутлақо зид эканини айтган.

ФАВҚУЛОДДА ҲОЛАТ

Бразилиянинг Мату-Гроссу штатида рўй берган сув тошқини 35 минг кишини бошпанасиз қолдирди.

Куяба дарёси суви тошиши натижасида штат пойтахтида ва яна уч йирик шаҳарда фавқулодда ҳолат эълон қилинди. Қарийб ярми сув остида қолган Сан-Паулу шаҳрида ҳам вазият мураккаблигича қолмоқда. Чоршанба куни ўпирилишлар ва сув оқизиши натижасида 35 киши ҳалок бўлди. 13 мингдан зиёд уй-жой сувга ғарқ бўлди.

· Президент фармонлари қандай бажарилмоқда?

ХАЗИНАНИ ТОПТАМАНГ!

Ёки Қувасой шаҳридаги айрим сохта томорқачилар ҳақида

Қишлоқ меҳнаткашларининг асрий орзулари рўёбга чиқди. Ҳар бир оила, хўжалик ўз томорқасига эга бўлди. 1989 йилдан бери Фарғона вилоятида 50 минг гектардан ортиқ ер аҳолига томорқа қилиб берилди.

Хўш, ана шу ерлардан тўғри фойдаланиляптими?

Шу йилнинг 18 январь куни республикамиз Президенти ҳузурида бўлиб ўтган йиғилишда ердан, хусусан, аҳолига бериладиган томорқалардан самарасиз фойдаланилаётгани жиддий танқид қилинди. Биз 1989—1994 йиллар мобайнида Қувасой шаҳар хўжаликлари томонидан аҳолига томорқа ва уй-жой қуриш учун берилган ер участкаларидан фойдаланишнинг аҳволини ўрганиб чиқдик.

МАЪЛУМКИ, Ўзбекистон Республикасининг «Ер тўғрисида»ги қонунида шахсий ёрдамчи хўжаликни юритиш ҳамда якка тартибда уй-жой қуриш учун бериладиган ер участкаларининг аниқ майдони, жамоа хўжалиги аъзоларининг умумий йиғилиши томонидан қарор қабул қилиниб, фуқаролар йиғини томонидан тасдиқлангач берилиши кўрсатилган. Кўп хўжаликлар амалда бу қонунга риоя этмаяптилар. Жумладан, Ф. Шамсиддинов номли жамоа хўжалигида маъмурият ва касаба уюшмаси қўмитаси аъзолари билан ўтказилган йиғилиш қарори билан ер берилган. Шунингдек, бу хўжаликда якка тартибда уй-жой қуриш учун ер участкалари ажратиб беришда «Ер тўғрисида»ги қонуннинг 12-моддаси ҳам қўпол равишда бузилган. Меъморчилик идораси томонидан ер участкаларининг чегаралари натурада белгиланмасдан ва ерга эгалик қилиш ёки ундан фойдаланиш ҳуқуқини тасдиқлайдиган ҳужжатлар тарқатилмасдан тақсимланган. Шундай қилиб, бу хўжаликда ўзбошимчалик билан 20 та хўжаликка ер участкаси ажратилган. 1994 йилнинг ўзида қонунсиз равишда 3 гектар ер бўлиб берилган. «Беҳизор» жамоа хўжалигида якка тартибда уй қуриш учун чиқарилган қарорни Сўфон қишлоқ фуқаролар йиғини 1994 йил 2 май қарори билан тасдиқлаган. Бу—яхши. Аммо ерни олганлар кимлар, денг? Уларнинг уч нафари умуман жамоа хўжалигида ишламайди, беш киши эса яшамайди ҳам. Тўрт нафари эса оила қурмаган ёшлардир.

Хўжалик, қишлоқ фуқаролар йиғини раҳбарлари ва ер тузувчиларнинг масъулиятсизлиги билан умумхалқ бойлиги бўлган ер талон-торож қилинган. Хўжалик ҳудудида яшамайдиган Жўра Азимхўжаевга асоссиз 0,16 гектар, Амир Жамолов ва Абдулла Абдураҳмоновларга ўзларининг 0,16 гектар ерлари бўлгани ҳолда, қўшимча 0,8 гектардан ер участкалари ажратиб берилганки, бу қонунга мутлақо хилофдир.

Бундай фактларни «Арсиф» жамоа хўжалигида ҳам учратдик. Хўжалик бошқарувининг 1994 йил 17 март куниги қарори билан 60 фуқарога ер участкаси берилиши лозим деб топилган. Ушбу қарор қишлоқ фуқаролар йиғинида тасдиқланмай, 44 та фуқарога ер ажратиб берилган. Шундан уч нафари уйланмаган ёшлардир.

Ҳамид Олимжон номли жамоа хўжалигида «ҳотамтой»лик бундан ҳам ошиб тушади. «Ер тўғрисида»ги Қонуннинг 34-моддасига зид равишда ер участкаси бериш тўғрисида касаба уюшмаси қарор чиқарган. Мазкур қарорда кўрсатилганларнинг 21 нафари ҳам ҳали уйланмаган, уч нафари ер участкалари етарли бўлган фуқаролар эканлигини қандай изоҳлаш мумкин?

Хулоса қилиб шуни айтиш мумкинки, шаҳар ҳудудида 2756 оилага 367 гектар ер берилган. Аниқланишича 68 та оилага берилган 10,62 гектар ердан текшириш кунигача фойдаланилмай келинган. Ана шу ердан 2,24 гектари бошқаларга, яъни, муҳтож оилаларга фойдаланиш учун берилди. Қолгани эса хўжаликлар ихтиёрига қайтарилди. Буни қарангки, «Намуна» жамоа хўжалигида 14 та фуқарога берилган 2,24 гектар ер қаровсиз ҳолда ётибди. У ҳам жамоа хўжалигига қайтарилди. «Беҳизор» жамоа хўжалигида фойдаланилмаётган салкам 2 гектар ернинг 1,6 гектари хўжаликка қайтарилди, қолгани уй-жой қуришга муҳтож оилаларга берилди. Бундай камчиликлар Акмал Икромов номли, «Шарқ юлдузи», «Мўян» ва бошқа хўжаликларда ҳам кўзга ташланди.

Шаҳар прокуратураси қонунчилик талабларининг бузилишига йўл қўйган шахсларга нисбатан тегишли чоралар кўрди. Ўйлаймизки, халқ ишониб сайлаб қўйган раҳбарлар бундан кейин ҳар қарич ердан унумли фойдаланиш, мустақил республикамизда моддий неъматлар етиштиришни кўпайтириш чораларини кўрадилар. Ҳозирги куннинг талаби ана шундай.

Исоқжон ҲАМДАМОВ,
Қувасой шаҳар прокурори, адлия кичик маслаҳатчиси.

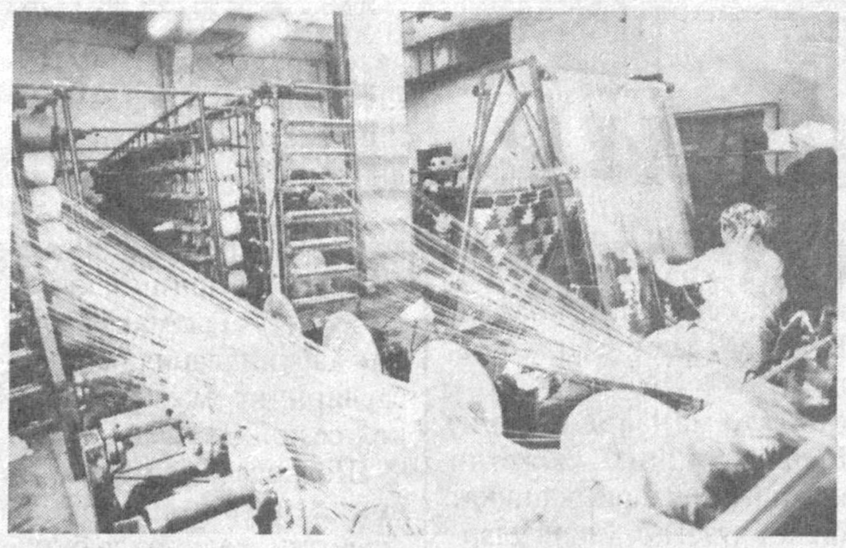

Бухоро ип-газлама ишлаб чиқариш ҳиссадорлик жамияти жамоаси ҳозирги иқтисодий қийин шароитда ҳам бор имкониятларини ишга солишаяпти. Айниқса ип бўяш фабрикасида кунига 12 тоннагача ип бўялмоқда.

Яқинда фабрика қошида гилам ва пояндоз тўқиш цехи ишга туширилди. Цех асосан, фабрикадан чиқаётган ип чиқиндилари ҳисобига ишламоқда. Кунига 5-6 тагача 2х3 метр ҳажмли гилам тўқиб, харидорларга етказиб берилмоқда. Цех анча кичкина бўлганлиги учун шу кунларда уни кенгайтиришга киришилди. Келгусида бу ерда пайпоқ, арқон ва болалар колготкаси тайёрлайдиган цехларни ишга тушириш мўлжалланаяпти.

СУРАТЛАРДА: гилам тўқиш цехида иш қизғин; тўқувчилар (чапдан) Фазилат Ҳамроева ва Нодира Исмоиловалар; ип ўровчиси Зоя Григорьева ўн саккиз йилдирки шу корхонада меҳнат қилади.

Ш. ШАРОПОВ (ЎзА) олган суратлар.

ҲИСОБЛИ ДЎСТ АЙРИЛМАС

Ўзбекистон энергетика тизимида ўн минглаб малакали ишчи-мутахассислар тун кун меҳнат қилмоқда. Улар аҳолига, саноат корхоналари ва коммунал хўжалик иншоотларига етарли миқдорда электр қуввати етказиб беряпти.

Аммо тинимсиз меҳнат эвазига ишлаб чиқарилаётган электр энергиясини ортиқча исроф қилиш, ундан ўғринча фойдаланиш ҳоллари учраб турибди. Истеъмолчилар, айниқса айрим саноат корхоналари электр ҳақини вақтида тўламаётирлар. Аҳоли ўртасида ҳам электр энергиясини ўғирликча ишлатиш, энергия ҳақини ўз вақтида тўламаслик ҳоллари тез-тез учрамоқда. Январь ойининг иккинчи ярмида республика бўйича бир минг уч юздан ортиқ рейд ўтказилди. 1075 та корхонада умумий қуввати уч минг олти юз киловаттдан ортиқ бўлган электр ускуналари ўчириб қўйилди. Афсуски, корхоналарда ҳам электр энергиясидан ўғринча фойдаланиш ҳоллари йўқ эмас экан. Шундай ножўя ҳаракатлар учун корхоналарга жами икки миллион сўмлик жарима солинди.

Қоидабузарлар, айниқса янги очилган савдо шохобчаларида кўп. Келинг, яхшиси мисолларга мурожаат этайлик. Пойтахтимизнинг Чехов кўчасидаги 23-дўкон маъмурияти электр назорати идорасидан ижозат олмай, иситиш учун электр қурилмаси ўрнатиб олган. «Ҳа, энди, ким билиб ўтирибди...» деган қабилида иш юритишган-да. Оқибатда дўкон мудири М. Баев бир ойлик маоши миқдорида жарима тўлашга мажбур бўлди.

Тошкентдаги «Ғалабанинг 40 йиллиги» мавзесида жойлашган 14-дўкон сотувчилари ҳам ўзбошимчалик билан, ҳақ тўламасдан электр тушириб олгани учун энди изза бўлиб юришибди. 1600 сўм жарима тўлаб, кўзлари мошдек очилди.

Афсуски, хонадонларда ҳам қоидабузарлар оз эмас. Пойтахтнинг Фарғона йўли кўчасидаги 124-уйда яшовчи фуқаро З. Кўчқоров электр энергиясидан ўғирликча фойдалангани учун 1560 сўм, Саломатин кўчасидаги 114-уйда истиқомат қилувчи М. Мишенко 1080 сўм, Алгоритм мавзесидаги 1-уйнинг 44-хонадонида турувчи А. Антошкин 900 сўм жарима тўлаб, энди «афсус» деб юришибди. Лекин кейинги пушаймондан не наф?

Ҳозир Ўзбекистон Энергетика ва электрлаштириш вазирлигига қарашли назорат идораларининг ходимлари шаҳар ва қишлоқлардаги ҳар бир истеъмолчи электр энергиясидан фойдаланиш қонун-қоидаларига нечоғлик риоя этаётганини мунтазам равишда текширмоқда. Бу хайрли ишга маҳаллаларнинг фаоллари ҳам жалб этилмоқда. Истеъмолчиларнинг электр ҳисоблагичлари ва ҳисоб-китобнинг тўғрилигини йил давомида бир неча маротаба режали назоратдан ўтказиш мўлжалланмоқда.

Лекин, назорат ўз йўлига. Аммо диёнатли ҳар бир оила бошлиғи, ишнинг кўзини биладиган, ҳисоб-китобни расамади билан қиладиган корхона ва ташкилотларнинг раҳбарлари нур ва иссиқлик ҳақини вақтида тўла-тўкис тўлаб қўядилар. Акс ҳолда, бир тангани тежайман деб, минг тангадан, энг асосийси эса обрў-эътибордан ажраб қолиш ҳеч гап эмас.

(ЎзА).

· Бизга ёзадилар

ТОҒЛИКЛАРГА ҒАМХЎРЛИК

Ғаллаорол туманидаги «Зарбулоқ» ижара ширкатлар бирлашмаси ҳудудида ўнга яқин қишлоқ, мингтага яқин хонадон бор. Аҳолисининг сони 6 минг кишини ташкил этади. Бу тоғолди қишлоқлари туман марказидан бир неча километр узоқликда жойлашган. Шунинг учун ҳам у ерда яшовчи кишиларнинг ўзига яраша ижтимоий-иқтисодий муаммолари, маданий-маиший эҳтиёжлари бор.

Ширкат хўжалиги раҳбарлари қишлоқ аҳлининг турмушини яхшилашга доир масалаларни ўз вақтида ҳал этишга алоҳида эътибор бераётирлар. Чунончи, қишлоқларни газлаштириш бўйича зарур бўлган лойиҳа-смета ҳужжатлари тайёрланди. Лойиҳа бўйича ўтган йили 10 чақирим узунликда табиий газ қувурлари тортилиб, ишга туширилди. Натижада 200 та хонадонда «зангори олов» ёна бошлади. Бундан ташқари, 12 километр масофадаги қишлоқлараро йўллар асфальтланиб, 6 километр узунликдаги йўлга тош-шағал тўшалди.

Шунингдек, қишлоқларда умумий узунлиги 12 чақирим жойга водопровод қувурлари ўрнатилди. Бу юмушни Жиззах вилояти «Обиҳаёт» сув хўжалиги қурилиши трестининг ишчилари ва муҳандис-техник ходимлари ижро этдилар.

Анвар ИМОМОВ.

· Қишлоқдаислоҳот қандай боряпти?

ТЕГИРМОН УНИДАН МАКАРОН

Қамаши қишлоғи Касби туманидагина эмас, вилоятда ҳам аҳолиси энг кўп қишлоқ сифатида тилга олинади. Бу бежиз эмас, албатта.

Ана шу аҳолининг ҳар бири ўзига яраша ташаббускорлик, ишчанлик сифатларига эга. Бугунги бозор иқтисодиёти, тадбиркорлик ривож топаётган кунларда бу хусусиятлар юзага яққол қалқиб чиқмоқда. Қишлоқда ғишт заводи, гилам тўқиш кичик корхонаси фаолият кўрсатаяпти. Яқин орада мевани қайта ишлайдиган консерва заводи фойдаланишга топширилади. Бундан ташқари аҳоли учун зарур истеъмол моллари ишлаб чиқарадиган цехлар очилган. Булардан кўзда тутилган асосий мақсад қишлоқ аҳолисини айниқса, хотин-қизлар ва ўрта мактабни битирган йигит-қизларни иш билан таъминлашдан иборат.

Ҳамза Хўжақулов номли жамоа-ширкат хўжалиги аъзолари янги йил арафасида яна бир хайрли ишга қўл урдилар. «Ғунча» болалар боғчасининг бўш ётган хоналаридан бири макарон ишлаб чиқарадиган цехга айлантирилди. Ускуналар жуда қисқа фурсатда ўрнатилди. Ҳозирча цехда уч турдаги маҳсулот ишлаб чиқариш йўлга қўйилган. Цех тўла қувват билан ишга тушгач, маҳсулот турлари янада кўпайтирилади. Шу мақсадда ҳозир цехни кенгайтириш, қўшимча ускуналар ўрнатиш ишлари олиб борилаяпти.

Цехни хом ашё билан таъминлашни хўжалик ўз ҳисобидан амалга оширмоқда. Буғдой тегирмонда ун қилингач, цехга етказиб берилаётир ва ҳар куни 70 килограмм миқдорида макарон ишлаб чиқариляпти.

Жўра ЮСУПОВ,
«Халқ сўзи»нинг жамоатчи мухбири.

DAEWOO TELECOM LTD.

"ДЭУ-Телеком"
Ўзбекистон Республикаси
Президенти
И. Каримовнинг
Корея Республикасига ташрифини қутлайди.
Ташрифнинг муваффақиятли якуни Ўзбекистон ва Корея халқлари ҳамкорлигининг янада гуллаб-яшнашига хизмат қилади, деб ишонади.

"ДЭУ-ТЕЛЕКОМ" УЗОҒИНГИЗНИ ЯҚИН ҚИЛАДИ

1994 йилнинг сентябрь ойидан бошлаб Фарғона водийсида "Дэу—Телеком" фирмаси ўрнатган /Ўзбекистонда биринчи/ 50 минг номерга мўлжалланган замонавий электрон тизимда бошқариладиган рақамли АТСлар ишга тушди.

"ДЭУ—Телеком" фирмаси ишлаб чиқараётган ва жаҳоннинг кўплаб мамлакатларига етказиб бераётган рақамли электрон АТСлар қулай, сифатли, қўшимча хизматларни ҳам бажарадиган замонавий дизайн бўлиб, жаҳон телекоммуникация тармоқларига ҳам чиқа олади.

Бизнинг фирма телефон жиҳозлари билан бир қаторда жаҳон андозалари талабига мос келадиган замонавий алоқа тизимларини, терминаллар, оптика аппаратлари, кабел ва компьютерлар ҳам ишлаб чиқаради.

"ДЭУ—Телеком" Сирдарё вилоятида 40 минг номерга мўлжалланган замонавий, рақамли АТСлар қурилишини давом эттираяпти.

Мақсадимиз—Урганчда қурилаётган алоқа заводи қурилишида кўмаклашиб, уни ниҳоясига етказиш ва у ерда замонавий АТС жиҳозлари ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш, Ўзбекистон Республикасида янги станциялар барпо этишдир. Бундан ташқари қўшни давлатларга, МДҲ мамлакатларига ҳам маҳсулот сотишни режалаштираяпмиз.

Ниятимиз—Ўзбекистонда телекоммуникацияларни такомилаштириш борасидаги режаларни муваффақиятли якунлаш учун, телефон станцияларини эксплуатация қилишда, "Ўзбектелеком" концерни билан ҳамкорлик қилиш.

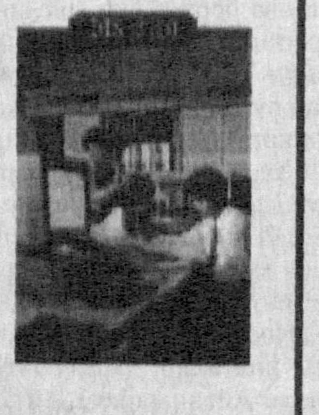

Телекоммуникация корхоналарини хусусийлаштиришга оид лойиҳаларни амалга оширишда иштирок этишдан ҳам манфаатдормиз.

"ДЭУ—Телеком" Ўзбекистон Республикасида электр алоқа тармоқларини ривожлантириш ва такомиллаштиришга оид ҳар қандай тавсияларни бажаришга тайёр.

Маълумот учун телефонлар: 45—29—37, 39—13—95.
Факс: (3712) 45—36—56, 45—36—65.

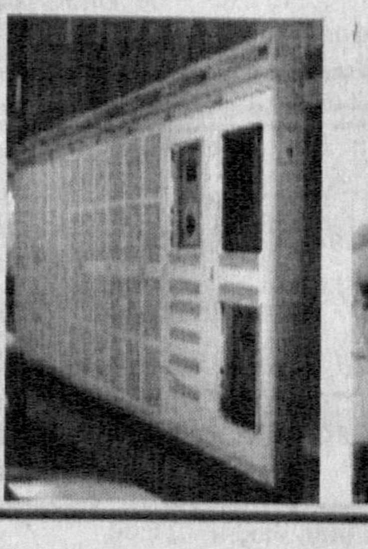

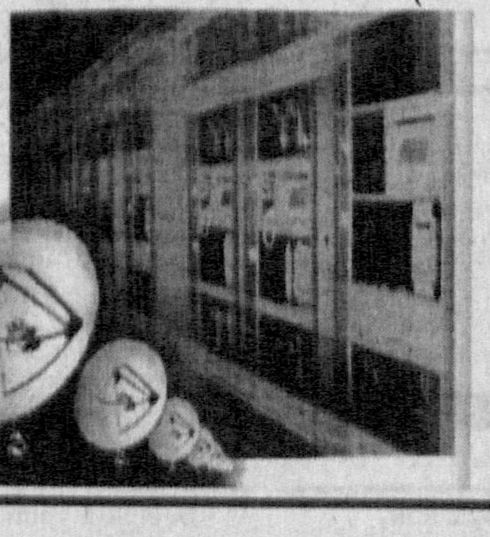

UZBEKISTAN airways

ЎЗБЕКИСТОН - АМЕРИКА:
Туш эмас, амалдаги парвоз

Оврупо билан Осиёни туташтирган "Ўзбекистон ҳаво йўллари" миллий авиакомпанияси шу йил март ойида Ўзбекистон иқтисодиёти ва маданияти учун муҳим аҳамиятга молик

ТОШКЕНТ - РИГА - АМСТЕРДАМ - НЬЮ-ЙОРК

доимий рейсини очади

Энг замонавий қулайликларга эга А-310 авиалайнерлари Сизни саноқли соатларда жаҳоннинг энг йирик амалий ва маданий маркази бўлмиш Нью-Йорк шаҳрига элтиб қўяди.

ЯНГИ РЕЙС ЖАДВАЛИ:

Тошкентдан учиш вақти
- ҳар жума - соат 04.50
Ригага қўниш - 08.00
Ригадан учиш - 09.30
Амстердамга қўниш - 10.30
Амстердамдан учиш - 12.00
Нью-Йоркка қўниш - 14.30

Нью-Йоркдан қайта учиш
-ҳар жума - соат 17.00
Амстердамга қўниш - шанба - 07.00
Амстердамдан учиш - 08.30
Ригага қўниш - 11.30
Ригадан учиш - 13.00
Тошкентга қўниш - 19.20

(Шаҳарларда маҳаллий вақт бўйича кўрсатилган)

« ЎЗБЕКИСТОН ҲАВО ЙЎЛЛАРИ » - БУТУН ДУНЁ ҚАНОТ ОСТИДА

Авиабилетларни сотиш ва банд қилиш бўйича маълумотлар:
Тошкент, Шота Руставели кўчаси, 9.
Телефонлар: 56-38-37, 066

АВИАРЕКЛАМА

• *Тасвирий санъат*

FИЛОНЛИК МУСАВВИР

Қалблари туташ тожиклар билан ўзбеклар яшаётган Fилон қишлоғининг беназир хусну тароватu, гўзал табиат манзаралари, мўйқалам аҳлига анчадан буён илҳом булоғи бўлиб хизмат қилиб келмоқда. Кўпчилик бу қишлоқни Ўзбекистоннинг Швейцарияси деб ҳам аташади.

Ана шу «Швейцария»дан олинган бир манзара:

Узоқ-узоқлардан таралаётган заррин нурлар қишлоқ узра, ўйчан Кўшачи чўққиларини серпаб ўтади. Қуйироқда Fилоннинг сарвқомат садақайрағочлари, салобатли сувлари мусаффо тонг шуълаларини кафтлашга ошиқаётгандек оҳиста тебранади. Пастда эса қишлоқ четидаги эски тегирмон ва унга ўтиладиган омонатгина кўприк остидан отилиб чиқаётган сув бир зум ҳайратингизни оширади. Қирғоқларга урилиб, тошдан-тошга сакраётган сув тошқини беихтиёр ҳисларингизни жунбушга келтиради, нигоҳингизни чўлғаб руҳингизга қуюлади ва бирдан кўприк устида суқланганча сархуш турган сулувни сезиб қоласиз. Унинг алвон дурраси ҳам, атласранг либоси ҳам қирғоқлардаги турфа ўт-ўланларга анвойи ҳусн бағишлаганидан ҳайратга тушасиз.

Fилоннинг бу ошуфта манзарасини марказлардан келган бирор таниқли рассом чизгандир-да, дейишингиз аниқ. Йўқ! У, ўрта мактабни эндигина битирган ўспирин мўйқаламига мансуб. Унинг исми Муҳаммадиқул. Ёғоч ўймакори, ғилонликларга яхши таниш дурадгор Ниёз ака Чоршанбиевнинг фарзанди.

Ниёз ака устма-уст уч қиз фарзанд кўрди. Шу боис ҳар куни отаси Чоршанба бобонинг: «Илоҳо Худованди Карим уларга ҳам солиҳ ўғил ато этсин», — деган дуоларини оларди. Ота дуоси ижобат бўлди-ми, 1963 йили Ниёз ака ўғилли бўлди. Яратганга минг шукрона ўқиб, икки олам сарвари Муҳаммад алайҳиссаломнинг ҳурматларини сақлаб, бобо ўз набирасига Муҳаммадиқул деб, исм қўйди.

Бобо ва отаси нигоҳида ёлғиз Муҳаммадиқул баъзилардек эрка бўлиб эмас, ниҳоятда вазмин, камгап, камсуқум ва риндтабиат бўлиб ўсди. Ёшлигида ҳам тенгқурларидек ўйинқароқликни хаёлига келтирмасди. Эрта-ю кеч ёғоч йўнаётган бобоси ёнидан жилмасди. Унинг гоҳ дутор, гоҳ нақшбанд эшик ясаётганини кўриб қолса, сўраб ҳол-жонига қўймасди.

Ўн ёшларида отаси билан Самарқандга зиёратга боришди. Бобосидек усталарнинг Регистон майдони, «Шоҳи Зинда» мақбараси ва бошқа тарихий обидалардаги таъмирлаш меъморчилик ишларини кўриб, халқимизнинг асрий ҳунармандчилиги санъатидан ҳайратга тушди. Регистон майдонидаги мусаввирлар ишини кузатиб, бир лаҳза улар ёнидан кетолмай қолди. Fилондек хушманзара гўшада вояга етаётган мурғак қалб ғунчасида илк бор ана ашу тариқа мусаввирлик санъатига иштиёқ ниш урди. У бир неча йиллар қоғоздан бош кўтармай, кўзига гўзал кўринган ҳар бир манзарани ўзидек чизишга ҳаракат қилди...

Ҳарбий хизмат йиллари Муҳаммадиқул учун катта ҳаётга қадам қўйиш даври бўлди, десак янглишмаймиз. Хизматнинг дастлабки кунлариданоқ, у деворий газеталарга расм чизиш, дўстларининг хотира альбомларини безаш масъулиятини ўз зиммасига олди. Мўйқаламга дастлабки ва бир умрлик ошналик ана шундан бошланди. Суратлар асқотаётганлигидан, тенгқурларининг корига яраётганлигидан қалби севинчга тўларди. Бўш пайтлари рус рассомлари Шишкиннинг пейзаж-манзараларини, Верщагиннинг сюжетли композицияларини диққат билан кузатиб, ўзича улардан сабоқ олган бўларди. Айниқса «Асов денгиз» картинаси сира кўз ўнгидан кетмасди. Ҳатто тунлари тушига кириб, мовий тўлқинлар фавқулодда ямяшил барханларга айланар, пўртаналар эса тоғлардек хаёлини тортар ва бирдан кўз олдида она қишлоғи намоён бўларди.

Муҳаммадиқул бугун яхшигина мусаввир бўлиб етишди. У чизган натюрмотларни, портретларни кўздан кечирсангиз, туғма истеъдод соҳибининг санъатига тасанно айтасиз. Боиси унинг ҳар бир манзараси ажойиб мусиқа, фусункор тимсолдай киши қалбини тўлқинлантиради, тилини лол қилиб қўяди. Манзара, портрет чизишда ҳам маҳорати тобланган.

Унинг учун энг азиз ҳисобланган «Бобом» портретида у бобоси уста Чоршанбиев сиймосини жонлантирган. Қариянинг сурonли йиллар из қолдирган чеҳрасидаги ажинлар ҳам кулимсираб турган кўзларидаги ўктамлик ҳам, қолаверса, унинг ортида савлат тўкиб турган Бибихоним мадрасаси ҳам ўтмишнинг мунгли қўшиғига ўхшайди.

Айниқса «Кузнинг сўнгги кунлари», «Баҳор келаяпти», «Қишнинг қуёшли куни», «Тоғ манзаралари» картиналарида ёш мусаввирнинг маҳорати яққол сезилиб туради.

Шаҳрисабз туманининг чекка бир қишлоғида яшаётган, келажакда бутун воҳамиз фахрланса арзийдиган ёш мусаввирнинг туғма истеъдодига бўлган ихлосим унинг хонадонига ташриф буюрганимда янада ортди. Қишлоқ оралаб бир-бири билан туташиб кетган тоғликларга хос баланд уйларнинг бирига кирамиз. Ўрта бўйли, буғдойранг, қотмадан келган, сабза мўйлови ўзига ярашган чаққонгина йигит эпчиллик билан эшик очади. Ҳамроҳим уни биз излаган мусаввир Муҳаммадиқул Чоршанбиев деб таништиради.

— Тоғларимизнинг табиий қучоғини яхши кўраман, — дейди, ёш мусаввир ҳали битмаган асари билан таништираркан.

— Сизу биздан йироқлашаётган табиат инъоми — мўъжизавий шаршарани уйим тўрида жонлантирмоқчиман. Келинг, олдин бир пиёла чой ичайлик, суратларни кўриш бўлса қочиб кетмас, — дея, дастурхонга таклиф этади. Суҳбат асносида ёш мусаввир бир неча йил муқаддам ўзининг икки, уч асарини ёш рассомларнинг республика кўргазмасига олиб борганини ҳикоя қилиб берди. — Лекин афсуски, дейди у оғир хўрсиниб, — на қандай баҳоланганини эшитдим, на кўргазма якунини, на асарларимни қаерга олиб кетишганини айтишди. Сўраб-суриштираверб ҳоригач охири марказга қатнашдан ҳам воз кечдим.

У бугун яна янги кайфият, янги руҳ билан ёшлиги кечган Fилон манзараларини илҳом билан туркум картиналарга кўчирмоқда, бетакрор тасвирлар яратяпти. Айни пайтда жамоа хўжалигида меҳнат қилмоқда. Турмуш ўртоғи Сойбиби билан Жамшид, Фаррух, Аюб, Ҳанифа исмли бир-биридан ширин фарзандлар тарбиялаяпти.

Жамоа хўжалиги ишларидан қўли бўшади дегунча, ўғли Жамшид билан гоҳ тут, гоҳ терак танасидан турли мусиқа асбоблари ясайди. Мўйқалам тутган қўллар ихтиро этган тор ёки дуторни кўриб кўзларингизга ишонмайсиз.

Унинг хонадонидан қалбимиз бир олам ҳаяжонга тўлиб қайтар эканмиз, Президентимиз республикамиз келажаги учун истеъдодли ёшларни тарбиялашга алоҳида ғамхўрлик кўрсатаётган бир пайтда ғилонлик мусаввирнинг истеъдоди ҳам ўз қадрини топишига ишончимиз янада ортди...

Бозор НОМОЗОВ,
Шаҳрисабз тумани.

ШУНАҚАСИ ҲАМ БЎЛАДИ

КУЛДОН ОГОҲЛАНТИРАДИ

АҚШда чекувчилар эътибордан қолаяпти. Ҳатто улар ишга киришу тиббий ёрдамдан ҳам маҳрум этилди.

Тайванлик Ван Чун тамакидан қутулишнинг осонроқ усулини ихтиро қилди. У чекувчилар учун ичида гугурт қутиси жойлашган антиқа кулдон ясатди. Қачонки гугуртни олиб, сигаретни тутатишга ҳаракат қилганда, ёруғлик сезувчи элемент ишга тушиб, программалаштирилган сурункали чекувчининг ваҳимали йўталиши эшитилади. Сўнг ёқимли овозда бир томчи никотиннинг қудрати нимага қодирлиги такрорланади. Ихтиро синовдан ўтди. Йўтал овози чекувчиларни ўйлантириб қўйяпти. Ҳозир Британия патентлик идораси бу ихтирога қизиқиб қолди.

ҲАР КИМ ЎЗ БИЛГАНИЧА ЯШАЙДИ

Тирикчилик учун ахлатхонадан ул-бул топаяпти. Бироқ, у шу пайтгача ўз ҳаётидан ҳеч кимга шикоят қилгани йўқ.

Ўтиш даври талотўплари кишиларни не куйларга солмайди дейсиз? Новгород вилоятининг Крестци кўрғони ахлатхонасини тинтувчилар кўпайиб бораяпти. Ҳатто бир одам шу ерда доимий яшаш ниятида ўзига ертўла, ёзги айвонча қуриб олди. Янги келтирилган чиқиндилар ичидан емишдан ташқари, газета, китоб варақларини ҳам эҳтиётлаб ажратади. Қачон қараманг ўқигани-ўқиган. Кийим-кечак сотиб олишдан ҳам қутулди. Ҳайдовчининг гапларига қараганда, сўнгги марта ахлатни ағдариб келишга борганида эски-тускилардан уст-бошини ҳам бутлаб олибди.

ТАРБИЯ ТОПДИ

Нуралибек 23 кун қайнотасининг ертўласида ихтиёрий «қамоқ»да ўтирди.

Қаршилик бу йигит спиртли ичимликларга ружу қўйганди. Охир-оқибатда хотини ҳам бола-чақаларини олиб уйни тарк этди. У ишидан маҳрум бўлсаям улфатларидан ажралмади. Ит ётиш, мирза туриш жонига теккач, қайнотасиникига бориб, ертўлага ўтириб олди. Собир ака аввалига куёвининг бу ишидан ажабланди. Нурали то ўзига келгунча улардан эшикни очмасликни, «ўлиб» қолмаслик учун кунига зиғирдек қотган нону ярим пиёла муздек сувдан бўлак ҳеч нарса бермасликларини сўради. Ташқарига чиқишга қанчалик уринмасин, Собир ака ён бермади. 20 кундан сўнг «маҳбус» ўзини яхши ҳис қилаётганини айтди. Шундай бўлсаям қайнотаси «қамоқ» муддатини яна уч кунга чўзди. Очиқ ҳавога чиққач, соқол-мўйловларини қириб, ҳаммомга тушди. Собир аканинг гапларига қараганда орадан ярим йил ўтса ҳам Нурали улфатларини қўмсамаяпти, экан. Ўзи ҳам «ҳибс»да ўтирганда қалби ва хаёлларини бемаъниgarчиликлардан поклаганини айтди.

ФАХРИЙЛАР БУЮРТМАСИ

Среднеуральск мис эритиш заводида меҳнат қилаётган 50 нафар уруш фахрийлари Сталиннинг сурати туширилган соатга буюртма беришди.

Соатнинг орқа томонида эса «Биз ҳақмиз, бу йўлда ғалаба қиламиз», деган сўзларни ёзишни сўрашди. Корхона маъмурияти ғалаба байрами куни фронт орқасида хизмат қилганларни ҳам қуруқ қўймоқчи эмас. 1200 фахрийга ёдгорлик топшириш ниятида, ҳозир Челябинск соатсозлик заводи ишга киришди.

ПУЛ БЎЛСА ЧАНГАЛДА ШЎРВА

Тюмень вилоятида истиқомат қилаётган майда халқлар сони тез орада ошиб кетадиган кўринади.

Айниқса, рус миллатига мансуб аҳоли ҳужжатларига миллатини ханти-манси деб ёздиришаяпти. Чунки, вилоят ҳокимлиги туб миллий аҳолига солиқ тўлаш борасида қатор имтиёзлар берган. Бундан ташқари улар дарё ва ўрмонлардан ҳам текин фойдаланадилар. Шу боис одамларнинг аксарияти маҳаллий бўлишга ошиқаяпти.

НИМА БЎЛИШИНИ БИЛИШГА ОШИҚМАНГ...

Уфалик икки аёл бутун шаҳар аҳлини қашшоқлигу омадсизликдан халос этиш ниятида холис хизмат қилишмоқчи эди, қўйишмади.

Пенсионер руҳшунос икки кампир мижознинг қандай нарсалари борлигини билиб олишгач, рўйхатни компьютерга солиб эгасининг характерини, келажакда нималар кутаётганини башорат қиламиз, дейишди. Тақдирини билишга қизиққанлар кўп экан. Биринчи куниёқ ҳаммаёқни одам тутиб кетди. Махсус программалаштирилган «ақлли» машина мижозга таъсир кўрсатаётган пайтда «башоратчи» қўлидаги маятник у (мижоз)нинг тилла, дур, марварид тақинчоқлари ўзидан кишини касаллантирадиган энергия чиқараётганлигини маълум қилди. Ва шу заҳоти уларни тозалаб бериш ниятида ечдириб, қўшни хонадаги қалбакисига алмаштиришди. Аксарият ҳолларда энергия меъёридан зиёдлигидан тозалаш пайтида тақинчоқ портлаб кетганини айтишди. Шундай қилиб фирибгарлар биринчи куниёқ юздан зиёд одамни лақиллатишди. Қизиғи шундаки, қармоққа илинганларнинг ҳаммаси олий маълумотлилар экан. Бу иш билан милиция шуғулланишга киришганида улар изсиз ғойиб бўлишди.

• *Миннатдор қалб изҳори*

ҚЎЛИНГИЗ ДАРД КЎРМАСИН

Мен уруш ногирониман. Президентимизга раҳмат, кейинги пайтда бизга ўхшаган фахрийларга эътибор кучайди. Уларга турли қулайликлар яратиб беріляпти. Хусусан мен икки йилдан бери Тошкентдаги «Чинобод» санаториясида даволанаяпман.

Бу ерда ўз касбининг устаси бўлган меҳрибон шифокорлар ишлашади. Улар нафақат билим, маҳоратлари, балки ширин сўзлари билан ҳам дардимизга малҳам бўлишяпти.

Мен ўтган йили 10 ноябрдан 3 декабргача шу санаторияда даволанган пайтимда буни яққол ҳис қилдим. Бу ерда яхши дам олиш, малакали даволаниш учун ҳамма шароит бор. Айниқса, бош шифокор Наимжон Зуфаров, шифокорлардан Очилова, Муҳиддинова, Шайхова, ҳамширалардан Назарматова, Содиқова, Хожиматова, Сагитоваларнинг одамхунликлари, ҳар бир беморга малакали хизмат қилишларидан кўпчилик мамнун. Мен бунинг учун бутун жамоа аҳлига миннатдорчилик билдириб, қўлингиз дард кўрмасин, дегим келади.

Қ. ХЎЖАМУРОТОВ,
Fузор туман уруш ва меҳнат фахрийлари кенгаши раиси.

«ҲА» ДЕГАН, ТУЯГА МАДАД

Ҳозирги қиш-қировли кунларда Уйчи туманидаги маданият саройининг «Тарона» дастаси санъаткорлари чорвадорларга маданий хизмат кўрсатишни кучайтираяпти. Улар «Уйчи», «Зарбдор» ва бошқа жамоалар чўпонлари ҳузурида бўлишиб, ўз санъатларини намойиш этишди.

А. МАДАТОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• СПОРТ • СПОРТ • СПОРТ • СПОРТ • СПОРТ • СПОРТ • СПОРТ •

ЖАҲОН КУБОГИДАН УЧТА МЕДАЛ ОЛДИ

Спорт гимнастикаси бўйича Олимпиада ва жаҳон чемпиони, ҳамюртимиз Оксана Чусовитина учун бу йилги мавсум ҳам омадли бошланди. Дастлаб у Швейцария очиқ биринчилигида, сўнг Германияда ўтказилган «Гран-при» мусобақаларида, кейин эса Америкага йўл олиб, Жаҳон Кубоги баҳсларида муваффақиятли қатнашди.

Ҳамюртимиз Швейцария очиқ биринчилигида 2 та, «Гран-при» мусобақаларида эса 1 та «бронза» медали олди. Американинг Портленд шаҳрида ўтказилган бу йилги Жаҳон Кубоги баҳслари ҳар йилгидан бошқачароқ тарзда уюштирилди, яъни гимнастикачилар маҳоратларини майдонда мусиқа садолари остида намойиш қилишди.

Мухлисларга яхши маълумки, ўтган йилги Жаҳон Кубоги баҳсларида Оксана кўпкураш бўйича «олтин» медал соҳиби бўлганди. Бу йилги баҳслар спорт гимнастикасининг уч тоифаси бўйича ўтказилди. Шуни таъкидлаш жоизки, кейинги йилларда жаҳон спорт гимнастикаси мутахассислари эътиборини ўзига жалб қилган О. Чусовитинанинг Жаҳон Кубоги баҳсларида қатнашишини шараф деб билган Америка гимнастика федерацияси ҳамюртимизнинг барча харажатларини ўз зиммасига олди. Оксана бу ишончни оқлади, десак хато қилмаймиз.

Мусобақа брус машқлари билан бошланди. Оксана «Оловли йўллар» кинофильми музикаси асосида «Юлдузли йўл» дастури билан чиқди. Ҳакамлар Оксананинг чиқишини «бронза» медалига лойиқ топишди. Америкалик Доминик Мокини биринчи, унинг ҳамюрти Аманда Борден иккинчи ўринни эгаллади.

Бревно машқларини ҳамюртимиз «Ялла» музикаси садоси остида бажарди ва Жаҳон Кубогининг «кумуш» медалига лойиқ топилди. Бу тоифада россиялик «испан» Светлана Богинская ғолиб чиқди.

Америкалик А. Борден эркин машқлар «қиролича»си деб топилди. Богинская «кумуш», Оксана «бронза» медали соҳиби бўлди.

Шундай қилиб Чусовитина Жаҳон Кубогининг битта «кумуш» ва иккита «бронза» медалини қўлга киритди.

СУРАТДА: О. Чусовитина мураббийси Светлана Кузнецова билан.

ФУТБОЛ МАЙДОНИДА АЁЛЛАР

Қирғизистонда футбол бўйича аёллар ўртасида очиқ биринчилик ўтказилди. Унда Қозоғистон, Қирғизистон ва Ўзбекистон футбол жамоалари ғолиблик учун кураш олиб боришди.

Ушбу чемпионатда мамлакатимизнинг иккита жамоаси — «Спартак-1», «Спартак-2» қатнашди. Ҳар икки жамоа Тошкентнинг «Чеҳра» клуби асосида тузилди.

Мусобақада 16 очко жамғарган Қарағанданинг «Гея» жамоаси ғолиб чиқди. Алматининг «Динамо» жамоаси иккинчи поғонага кўтарилди. Тошкентнинг 1-жамоаси учинчи ўрин учун бўлган ҳал қилувчи учрашувда майдон эгаларининг «Азали» командасини 4:3 ҳисобида мағлубиятга учратди. Иккинчи жамоамиз эса кучли бешликдан ўрин олди. Ҳамюртимиз С. Михеичева 13 тўп киритиб, турнирнинг тўпурар учун аталган совринни билан тақдирланди.

Эндиликда жамоамиз Қозоғистонда ўтказиладиган халқаро хотин-қизлар кунига бағишланган турнирга тайёргарлик кўришаяпти.

ОНАСИНИ ҲАМ ОРТДА ҚОЛДИРДИ

Республика шохмот-шашка клубида ўтказилган шохмот бўйича Тошкент шаҳар биринчилиги ажойиб «сенсация» билан тугади. Бор-йўғи 9 ёшга тўлган Катя Корбут аёллар ўртасида шаҳар чемпиони бўлди. У ҳатто биринчиликда қатнашган мураббийси — онасини ҳам ортда қолдирди.

Катя 11 имкониятдан 10 очко жамғарди. Шунингдек Л. Захарова ҳам 10 очко тўплади, лекин қўшимча ҳисоб-китобларга кўра Катя чемпион деб топилди. Унинг онаси Татьяна Корбут 9,5 очко билан учинчи ўринни эгаллади.

Р. ЭРМУҲАММАД,
«Халқ сўзи» мухбири.

САМАРҚАНДДА НАПОЛЕОННИНГ МЕБЕЛИ

Самарқанд туманидаги Фотима Қосимова номли жамоа хўжалиги маданият саройида жойлашган мўъжаз музейга баъзан чет эллик сайёҳлар ҳам ташриф буюриб туришади. Албатта, уларни фақат жамоа хўжалигининг тузилишию, қайси йилда қанча маҳсулот ишлаб чиқарганлиги қизиқтиради, деб ўйлаш нотўғри бўларди. Бундай ташрифларнинг асосий сабаби бутунлай бошқа нарса билан изоҳланади.

Ана шу музейнинг бир хонасида XVIII аср охири ёки XIX асрнинг бошида тайёрланган Француз мебеллари кўргазмаси мавжуд. Жами ўн учта нарса — диван, иккита стол, иккита шкаф, учта юмшоқ кресло, тўрт стул ҳамда катта соатдан иборат бу буюмларнинг барчаси бир устанинг қўлидан чиққанлиги билиниб турибди. Ўқувчида, хўш нима бўлибди, ахир бундай мебеллар кўргазмаси бошқа музейларда топилмайдими, деган савол туғилиши ҳам табиий. Ҳамма гап шундаки, бу мебеллар бевосита машҳур француз фотиҳи ва саркардаси Наполеонга тегишли, деган тахминлар мавжуд. Айтишларича, бу фикрни уни келиб кўрган швейцариялик ва италиялик мутахассислар ҳам тасдиқлашган экан. Бу мебеллар Наполеон сафар чоғларида ўзи билан олиб юрадиган ва Россиядан чекина туриб ташлаб кетган буюмларнинг бир қисми деган фикрни билдиришибди. Айниқса, иш столининг икки тарафига ёпиштирилган ва бронза ёки мисдан ишланган ажойиб гулчамбар тасвири ўртасига жойлаштирилган лотинча (N) ҳарф ҳам бу фикрга ишонишга ундайди.

Хўш, у ҳолда бу нарсалар қандай қилиб Россиядан минглаб чақирим олисдаги жамоа хўжалигига келиб қолган? Унинг сабабини ҳозир ҳам хўжаликда истиқомат қилувчи анча кишилар яхши билишар экан. Айтишларича, 1947 йилда бу хўжалик аҳли уруш оқибатларини бошдан кечираётган Ленинград шаҳри аҳолисига ёрдам тариқасида бир вагон қуруқ мева юборишади. Уни етказиш хўжалик экспедитори Саломон Матвеевич Капланга топширилади. Озиқ-овқат тақчиллигидан қийналаётган ленинградликлар бу ёрдамдан бениҳоя хурсанд бўладилар. Шаҳар кенгаши ижроия қўмитаси эса миннатдорчилик рамзи сифатида мева олиб борилган вагонга ана шу мебелларни ортиб жўнатган экан.

Агар ўша йиллари чет элларга сотиш ва тушган валюта ҳисобига озиқ-овқат маҳсулотлари олиб келиш учун Эрмитаж ҳамда бошқа музейларда сақланаётган бир қисм санъат асарлари ажратилганини ҳисобга олсак, эҳтимол, бу нарсалар ҳам шулар қаторида бўлгандир, дея тахмин қилишга асос бор.

Хуллас, қирқ саккиз йилдан буён ушбу жамоа хўжалиги мулки ҳисобланган ва ҳозир унинг музейида сақланаётган бу антиқа мебеллар бир пайтлар ярим дунёни забт этган машҳур саркардага тегишли бўлса ҳам ажаб эмас.

М. МУҚИМОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЎР ФА М. Т. Ўрозбоев номидаги механика ва иншоотлар сейсмик мустаҳкамлиги институти жамоаси етакчи илмий ходим Р. Маликовга онаси

Маклуфа МАЛИКОВАнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Анвар ЖЎРАБОЕВ.

• *БЎЛИМЛАР:*
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Қишлоқ хўжалиги 32-07-94;
Иқтисодиёт 32-36-65;
Маънавият 32-35-60;
Ахборот 32-29-89;
Тунги муҳарририят 33-10-28.

• МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — К. Рихсиев.
Навбатчи — Л. Кўчқорова.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001 Буюртма Г. — 0067 50908 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2 Босишга топширилди — 00.00.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили «Буюк Турон» кўчаси, 41. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Босишга топшириш вақти—21.00 1 2 3 4 5 6